БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 37 (7067)
ФЕВРАЛИИН 13
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Һунгалтын эмхидхэлэй-техническэ бэлэдхэлые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ

РСФСР-эй болон автономно республикануудай Верховно Соведүүдтэ, мүн ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэл үдэр ерэхэ бүри үргэнөөр ябуулагдажа байна. Зол жаргалта манай советскэ арад энэ бүгэдэарадай һайндэрые ажалай болон үйлэдбэриин шэнэ шэнэ амжалтануудаар угтахын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэнэ. «Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэлэ тухай» партиин ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолнуудаар зоригжоһон олониитэ ажалшад ажалын алишье һалбаринууд дээрэ үнэр бүтээсэтэйгээр ажаллахын түлөө эрмэлзэнэ.

Һунгалтын үдэрэй улам ойротохо бүри һунгагшадай политическэ эдэбхинь ургана. Мүнөө хаа хаанагүй депутадуудта кандидадуудтай уулзалга боложо байна. Энэ баяр баясхалангай оршон байдалда үнгэргэгдэжэ байһан мартагдашагүй уулзалганууд агууехэ Коммунистическэ парти болон түрэл Советскэ правительствоя тойрон манай арад зоной нягтаар жагсанхай байһание дахинаа гэршэлнэ. Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй блогой кандидадуудай түлөө голосуудаа нэгэн дуугаар үгэхэ байһанаа манай һунгагшад суглаанууд дээгүүрэө үнэн зүрхэнһөө мэдүүлнэ.

РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ болон нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэр хүрэтэр үсөөхэн хоног үлэбэ. Эгээл энэ үедэ һунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие илангаяа эмхидхэлэй-техническэ талаар ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ, мүн элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые дары усадхаха шухала байна.

Һунгуулиин Участково комиссинуудай хүдэлмэрилхэ гэр байрануудые һайнаар түхеэрхэ, бүхы хэрэгсэлтэ зүйлнүүдээр хүсэд хангаха, али болохо жэжэ асуудалнуудые хараад гарангүй бэлэдхэлэй хүдэлмэриие эмхитэйгээр дүүргэхэ хэрэгтэй. Ушар юуб гэхэдэ, энэ асуудал хадаа имагтал техническэ шэнжэтэй юрын асуудал бэшэ. Харин һунгалтын эмхидхэлэй-техническэ бэлэдхэл болбол һунгуулиингаа бүгэдэниитын тэгшэ ба сэхэ эрхые һунгагша бүхэнэй хүсэд бэелүүлхэ ябадалдань арга нүхэсэл олгохо зорилготой политическэ хэрэг мүн. Һунгалтын үдэртэ һунгуулиин участогуудай, Участково комиссинуудай үнэхөөр бэлэн болоһые, һунгалтада хэрэглэгдэхэ кабинануудай, һунгуулиин хайрсагуудай, мүн канцелярска бусадшье хэрэгсэлнүүдэй түхеэрэгдэһэд байһые һаяын үдэрнүүдтэ нарижаар шалгажа үзэхэ хэрэгтэй.

Һунгалтын эмхидхэлэй-техническэ бэлэдхэл зарим аймагуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Иимэл элдэб дутагдалнууд элирүүлэгдэһээр ба энэ асуудалда онсо анхарал табигданагүй. Прибайкальска, Зэдын, Заиграйн, Ториин ба Улан-Удэ городой Пригороднэ, Железнодорожно районуудта һунгалтын эмхидхэлэй-техническэ бэлэдхэл удаагуулагдажа байна. Железнодорожно районой һунгуулиин зарим участогуудта һунгалтада хэрэглэгдэхэ кабинанууд үшөө бэлэн болоодүй. Участково комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй болон секретарьнуудай инструктивна зүблөө үнгэргэгдэнэгүй, һунгалтын үедэ комиссиин гэшүүдэй ямар уялга дүүргэхэ байһаниинь тодорхойлогдоогүй байһаар.

Хаа хаанагүй ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд һунгагшадай списогүүдые зохёожо, хүн зоной харалгада үлгэһэн байна. Зүгөөр, һунгалтын үдэртэ 18 наһа гүйсэһэн залуу зарим һунгагшадые списогтэ оруулаагүй ба һунгагшадай нэрэ обогые буруугаар бэшэһэн баримтанууд үзэгдэнэ. Сомоной болон сельскэ Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд һунгагшадай гомдол, мэдүүлгэнүүдые түргэнөөр, саг соонь хаража үзөөд, байһан дутагдалнуудые дары усадхаха зэргэтэй. Һунгагшадай списогүүдэй хэр зүбөөр табигдаһые һунгагшадта өөһэдөөрнь шалгуулха шухала. Гэхэтэй хамта, һунгуулиин зарим участогуудта һунгагшадай списогүүд хүн зоной үсөөн ябадаг газарнуудта гү, али заримдаа хаалтатай байдаг улаан булан, уншалгын байшангуудта үлгөөтэй байдаг. Иимэ байдал Сэлэнгын аймагай Юрөөгэй сомондо, Заиграйн аймагай Илька тосхондо ба бусадшье газар нютагуудаар үзэгдэнэ.

Һунгуулиин Участково комиссинууд угаа ехэ харюусалгатай үүргэ дүүргэхэ байна. Тиимэһээ тэдэнэй хүдэлмэридэ зохихо услови байгуулха шухала. Мүн партийна, советскэ органууд һунгалтын эмхидхэлэй-техническэ бэлэдхэлэй ямараар ябуулагдажа байһание хараадаа абажа, бодото туһаламжа үзүүлжэ байха нангин уялгатай. Һунгуулиин участогуудта саг үргэлжын дежурство эмхидхэхэ хэрэгтэй. Окружной болон Участково комиссинуудай хоорондо телефонно болон бусад хэлхеэ холбоо һаяын үдэрнүүдтэ бии болгохо шухала. Һунгалтада бэлэдхэлэй бүхы асуудалнуудые тон наринаар дахинаа шалгажа үзөөд, тохёолдоһон дутуу дунданууд дары усадхагдаха ёһотой.

Болохоёо байгаа һунгалтада бэлэдхэл гансаханшье һунгуулиин Участково болон Окружной комиссинуудай хэрэг бэшэ, харин нютагуудтахи гүйсэдхэхэ комитедүүдэй, тэндэхи партийна, комсомольско, профсоюзна организацинуудай саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байха асуудалынь болоно.

Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци үргэнөөр ябуулхатаяа хамта, һунгалтын эмхидхэлэй-техническэ бэлэдхэлые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэжэ, энэ бүгэдэарадай һайндэрые — һунгалтын үдэрые бэлэдхэл түгэсөөр угтаха шухала байна.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Прибайкальска аймагта РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ ба ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэлэй ябаса тухай ажалшадай депутадуудай Прибайкальска аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр П. А. Савкинай элидхэл Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум һаяхан дуулаад, һунгалтада бэлэдхэл аймаг дотор хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ тэмдэглэбэ.

Һунгалтада бэлэдхэлгээр сельскэ Соведүүдэй хүдэлмэриие аймагай Соведэй гүйсэдком ёһотоор хүтэлбэрилнэгүй, шалганагүй. Энээнэй эсэстэ һунгалта тухай Дүрим хазагайруулха ушар үзэгдэнэ. Жэшээнь, Таракановска сельскэ Соведтэ һунгуулиин округуудай хилэ тодорхойлогдоогүй. Олон сельскэ Соведүүд һунгагшадай списогые алдуунуудтайгаар табяа. Һунгуулиин Юговска участогта залуу һунгагшад списогтэ оруулагдаагүй, сельскэ Соведтэ һунгаха һунгуулиин округуудай номернууд табигдаагүй. Һунгагшадай списогые һунгуулиин Участково комиссинуудай бэлэдхээгүй дээрэһээ Батурска сельсоведэй һунгуулиин Кикинскэ, Нестеревскэ, Зырянска участогуудта һунгалтын Дүримөөр тогтоогдоһон болзор соо һунгагшадай список үлгэгдөөгүй.

Һунгуулиин Участково болон Окружной комиссинуудта аймагай Соведэй гүйсэдком ёһото туһаламжа үзүүлнэгүй, тэдээндэ заабари үгэхэ зүблөөнүүд үнгэргэгдөөгүй, һунгуулиин олонхи Участково комиссинууд хүдэлжэ эхилээдүй байһаар. Һунгалтын Дүрим, СССР-эй Конституциие һунгагшадта ойлгуулха хүдэлмэри аймаг дотор муугаар ябуулагдана.

Һунгалтада бэлэдхэлгэдэ бии байһан ехэ дутагдалнуудые зайсуулхын тулада аймагай Соведэй гүйсэдком зохихо хэмжээ абанагүй гэжэ республикын Верховно Соведэй Президиум тусгаар тэмдэглээ.

РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ ба ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилгэ шангадхахын шухала байһые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум тэмдэглээд, бии байһан дутагдалнуудые дары усадхахыень ажалшадай депутадуудай Прибайкальска аймагай Соведэй гүйсэдкомой, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр П. А. Савкинай **анхарал хандуулха гэжэ зааба.**

Американска журналистнууд В. Р. Херст, Кингсбери Смит, Ф. Конниф гэгшэдтэй 1955 оной февралиин 5-да

Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн хөөрэлдөөн

Кингсбери Смит хэлэнэ: Верховно Соведэй сессиин болоһонтой дашарамдан тон тухагүй байбашье, һамбаа забда оложо Н. С. Хрущевой бидэнтэй уулзаһандань, Херст нүхэдтэеэ хамта ехээр баясаа. КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ һаяхан үгэ хэлэхэдээ, хүдөө ажахы эрхилдэг американска арга методүүд тухай Н. С. Хрущевой һайнаар дурдаһые, тэдэ арга методүүд советскэ хүдөө ажахыда һайн жэшээ боложо шадаха гэһыень бидэнэр булта ехээр һонирхон тэмдэглээбди гэжэ Кингсбери Смит үргэлжэлүүлэн хэлээ. Энээнтэй холбогдуулан, Н. С. Хрущевһоо асуудал һурахые Херст хүсэхэ байна гэбэ.

Херст Америкэдэ кукурузын ба таряанай хайшан гэжэ ургуулагдадаг тухайда Н. С. Хрущевой ойшоон хэлэһые уншаад байхадаа, США-дахи ажабайдалай һайн талануудые советскэ хүнүүдэй, тиихэдэ СССР-тэхи ажабайдалай һайн талануудые американецуудай ходо тэмдэглэдэг байгаа һаань зохихо һэн ха гэһэн бодол толгойдомни ороо. Харин мүнөө үедэ эдэнэр бэе бэеэдан ходо шүүмжэлдэг ба һайн баримтанууд тушаа тон багаар хэлэдэг гэбэ.

Энээниие Н. С. Хрущев зүбшөөрхэ байна гү гээд Херст асууба.

Н. С. Хрущев энэ ушарые зүбшөөрхэ байнаб, тиигэжэ тэмдэглэдэг һаа, тон туһатай байха гэжэ тоолоноб. Минии һанахада, һайн юумэшье Америкэдэ слон байха. Мүн американецууд өөһэдтөө һонирхолтой, туһатай олон юумые Советскэ Союз дотор олохо байха гэжэ бодоноб. Энэ ушар гансашье хүдөө ажахын асуудалнуудта бэшэ, мүн баһа промышленностьда, ондоошье һалбаринуудта хамаадаха байна гэжэ харюусана.

Херст американска ажабайдалай зарим талануудые тушаа Н. С. Хрущев һайнаар тэмдэглэһэн байна, гэхэтэй хамта американска хүдөө ажахы, промышленность гэхэ мэтэтэй бэеэрээ танилсахын тулада Н. С. Хрущев хэзээ нэгэ США-гаар ябаад ерэхэ арга олохо бэзэ (намда, Херстдэ, мүн минии нүхэдтэ Советскэ Союзаар ябаад ошохо аргын олгогдоһон шэнгеэр) гэһэн найдабаряа мэдүүлхые би, **Херст,** хүсэхэ байнаб. Юундэб гэхэдэ, Н. С. Хрущев США-да ошожо оройдоошье үзөөгүй ха гэжэ һананаб гэбэ.

Н. С. Хрущев США-да хэзээшье ошоогүймни үнэн гэбэ.

Кингсбери Смит асууна: Танда таарамжатай сагта уряа һаань, США ошожо хүдөө ажахын, илангаяа малажалай талаар американска методүүдтэй танилсахаар Н. С. Хрущев бэлэн байха гү?

Н. С. Хрущев хэлэнэ: Херстдэ ба Кингсбери Смидтэ нэгэн доро харюусахые хүсэхэ һэн байнаб. Оронуудтаа ябалсалга зорюута хазагайруулха гэһэн шэнжэтэй бэшэ һаа, арадуудта хододоо ашатай туһатай байдаг гэжэ тоолоноб. Минии һанахада, советскэ хүнүүд США-гаар ябаад ерэдэг байгаа һаань, ажахын талаар, мүн ушараа һайтар ойлголсолгын талааршье туһатай байха һэн. Нэгэтэ нүхэр Микоян США ошожо ерээд, һонирхолтой ба һайн олон юумэ тэндэ харааб гэжэ хөөрөө бэлэй гэбэ.

В. М. Молотов мүн баһа США-да ябаһан байха гээд **Кингсбери Смит** ажаглан хэлэбэ.

Н. С. Хрущев харюусана: нүхэр Молотов дайнай үедэ, дайнай дүүрэмсээр США ошоод ерэһэн байха. Нүхэр Микоян шэнгеэр тус оронтой тодорхойгоор танилсаха аргатай байгаагүй.

США-да минии, Хрущевой, ошоод ерэхэ тухай хэлэхэнь мүнөө бэрхэтэй байна. Гэхэ зуура, хүдөө ажахын талаар, хүдөө ажахын машинануудые бүтээлгын талаар һонирхолтой ба жэшээ боломоор юумэн США-да олон байха гэжэ хэлээ һэм. Гэбэшье, хүдөө ажахые эмхидхэлгэ тушаа хэлэбэл, намтай хөөрэлдэжэ байгшадые колхозно байгуулалта һонирхуулхагүй, харин хүдөө ажахы эмхидхэдэг американска принцибүүд советскэ хүнүүдые һонирхуулхагүй байһаниинь мэдээжэ. Зүгөөр, энэ ушар малажалай талаар, хүдөө ажахын машинануудые бүтээлгын талаар США-да бии байһан һайн юумые харахада һаад хэхэ ёһогүй. Тэрээнһээ гадна, американска хүдөө ажахынь алмалта хэхээр эрхилэгдэдэг, хүнэй хүсые хяһуураар гаргадаг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй болоно.

КПСС-эй ЦК-гэй секретарь байһан минии, Хрущевой, тушаал зэргые харaада абалсан, намайе уриха гэжэ зүрхэлхөөр, нүлөөтэй нэгэшье хүн США-да олдохо ха яа. Американска байгуулалтые һандааха һанаашалгатайгаар ерэхэнь гэжэ Америкэдэ хэлсэхэ бэшэ аа гү? КПСС-эй ЦК-гэй секретарьтай хөөрэлдэһэн тухайдаа Маккартиин комиссида Херст мүшхүүлхэгүй юумэ аа гү гэжэ түбэгшөөнэб гээд, Н. С. Хрущев шоглоһон удхатайгаар ажаглан хэлэбэ.

США-да минии, Хрущевой, ошоод ерэхэ тухай хэлэбэл, энэ ушар олон условиһоо дулдыдаха байна. Нам мэтын хүнүүдһээ байтагай, харин советскэ студенческэ газетэнүүдэй жиирэй редакторнуудташье американецууд мүнөө визэ үгэнэгүй бшуу. Энэнь тон аягүй юм даа.

Херст хэлэнэ: хүндэ промышленность хүгжөөлгые дахинаа гол шухалада тоолохо тухай Советскэ правительствын шиидхэбэриие би, минии нүхэд ехэтэ һонирхон тэмдэглэнэбди. Энэтнай оборонно хүсэ шадалаа арьбадхалгада бүри ехэ анхарал хандуулха шухала гэһэн удхатай гү, али шэнэ программатнай хожомоо үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээн гаргахын тула үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые үргэдхэхэ ябадалда зорюулагдаха гү?

Н. С. Хрущев харюусана: арадай хэрэглэдэг зүйлнүүдые бүри үргэн ехээр үйлэдбэрилдэг болохо зорилготой Советскэ правительствын хэмжээ-ябуулгануудые буруугаар ойлгоод, хилын саанахид хүндэ промышленностиие хүгжөөхэ хүдэлмэри хаһан хороохо тухай хэлэгдэнэ гэжэ тоолоһон байгаа ха. Промышленностиин бүхы һалбаринууд пропорциональнаар хүгжөөгдэхэ ёһотой, тиихэ зуураа хүндэ промышленность бусад һалбаринуудые түрүүлжэ ябаха ёһотой гэжэ хододоо тоолодог байгаабди, тооложо байнабди, тоолохошьебди. Яахадаа шухалаб гэхэдэ, хүндэ промышленность үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг байна. Ажабайдалай хэмжээе улам ехэ болгохын тулада үйлэдбэрилгынгөө хүсые үргэдхэхэ, механизаци бэелүүлхэ шухала. Теэд металлгүйгөөр, машинануудгүйгөөр, электроэнергигүйгөөр механизаци бэелүүлжэ шадагдахагүй. Тиимэһээ, хүндэ промышленность хадаа арадай ажахые хүгжөөхэ үндэһэ һуури болодог байха юм.

Жэшээ болгон хэлэбэл, малажалые улам ехээр хүгжөөхэ тухайда КПСС-эй ЦК-гэй һүүлэй Пленум шиидхэбэри гаргаһан байна. Малажал гэдэг юуб? Үнэндөө, арадай хэрэглэдэг зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ ажал болоно. Гэхэ зуура, тракторнуудые, хүдөө ажахын машинанууд ба бусад хэрэгсэлнүүдые хүдөө ажахыда үгэдэг хүндэ промышленностиин хүгжөөгдөөгүй һаань, малажал хүгжэжэ шадахагүй байна. Тиин, арадай бүхы ажахы—хамаг һалбаринуудай хамтадхагдаһан бүридэл байдаг хадань, хүндэ промышленность тэрэ бүридэлдэхи гол шухала һуурие эзэлхэ ёһотой юм.

Хүндэ промышленностиин хүгжэлтэнь оборонын хэрэгтэ гү, али амгалан ёһоной хэрэглэлдэ зорюулагдана гү гэһэн асуудал тушаа хэлэбэл, Советскэ Союз энэ хоёрые хоорондонь зүришүүлжэ табидаггүй гэжэ би, Хрущев, харюусаха ушартай болоноб. Бидэнэр, коммунистнууд, баатай болоһон дээрэһээл оборонын хэрэгтэ мүнгэ гаргашалнабди. Арад зоной мүнгэн зөөриие оборонын хэрэгтэ гаргашалдаггүй болохые хүсэхэ байгаабди гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ. Тиимэ арга боломжын хэзээ нэгэтэ бии болохо байһандань би, Хрущев, этигэнэб. Тиигэбэшье, уласхоорондын мүнөөнэй байдалһаа шалтагаалан, Советскэ Союз мүнгэн зөөриингөө зарим хубиие оборонын хэрэгтэ гаргашалха ушартай болоно. Дэлхэй дээрэ түгшүүритэ байдалай тохёолдоһондо Советскэ Союз зэмэтэй гэжэ американецууд тоолодог байха юм. Гэхэ зуура, тэрээндэ США зэмэтэй, советскэ хилэнүүдые тойруулжа өөрынгөө сэрэгэй базануудые байгуулна, Черчиллиин хэлэһэнэй ёһоор, мүн Даллес ба бусад нюурнуудай ходо дабтадагай ёһоор, «хүсэ баримталжа» Советскэ Союзтай хөөрэлдэхые хүсэнэ гэжэ советскэ хүнүүд тоолодог. Мүнөөнэй байдалһаа шалтагаалан, Советскэ Союз оборонно хүсэ шадалаа улам ехэ болгохын тула мүнгэн зөөриингөө зарим хубиие ба хүсэлэлгэеэ зорюулха баатай болоо.

Зүгөөр, манай гол зорилго юуб гэхэдэ, арад зоноо золтой жаргалтай болгохо, арад зоной ажабайдалай хэмжээе дээшэнь үргэхэ шухала. Манай арадһаа гадна, мүн ондоо арадуудай золтой жаргалтай болохыень хүсэдэгбди. Аласаймнай зорилго—пушкануудые ба атомна бомбонуудые олоор бии болгохо ябадал байха ёһогүй: иимэ ушар уласхоорондын харилсаануудай муу байһанай үрэ шалтагаан гээшэ. Пушканууд ба атомна бомбонууд ороной баялиг болоно гэжэ тоолохын аргагүй. Харин эдэ зэбсэгүүд хүн зоной ажабайдалай арга боломжые арьбадхаха хэрэгтэ һаад тойбо татадаг байна гэжэ Н. С. Хрущев үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Кингсбери Смит харюугайнь түлөө Н. С. Хрущевто баяр хүргөө.

Н. С. Хрущев хэлэнэ: «Хүсэ баримталгын» политика тухай хэлээшэдээ нэмэхые хүсэхэ байнаб. Тиимэ политикые тон аюултайда тоолоноб. Яахадаа аюултайб гэхэдэ, нэгэниинь нүгөөдэһөө үлүү хүсэ бүридүүлхэ гэһээр, алишье талань хүсэ шадалаа ехэдхэхэ ушартай болоно. Тэрэнь, дайнай хэрэгсэлнүүдые сугларуулха ябадал тохёолдуулха байна. Зэбсэгүүдэй талаар материальна ехэ резервнүүд бии болоо һаа, дайн сэрэгэй үүдхэгдэхэ аюул хэзээшье ушаруулдаг юм.

Оронуудай хоорондын харилсаануудые «хүсэ баримталха» политикын үндэһөөр бэшэ, харин үгээ ойлголсолгын гуримаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энэнэй тулада, алишье таладаа туһатай нюрмальна худалдаа наймаа нэн түрүүн хүгжөөхэ, ондоо оронуудта аюул тохёолдуулангүй байха хэрэгтэй. Атомна бомбоор айлгаха һурдүүлхэ гэжэ оролдодог тэнэгүүдтэ гурим мэдүүлхэ шухала. Тиигээ һаа, арадуудай һанаа сэдьхэлые амаржуулха һэн.

Бусад оронуудтай алба хэрэгэй ба аралжаа наймаанай һайн харилсаануудые хүгжөөхэ, тэдэнээ улам бэхижүүлжэ, хани ёһоной харилсаанууд болгохо гэжэ Советскэ Союз өөрынгөө талаһаа оролдодог байна. США-тай арсалдаатай асуудалнууд Советскэ Союзда байхагүй. Советскэ хүнүүд американска арад тушаа хани ёһоной мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй. Хэрбээ американска правительство Советскэ Союзһаа ямар нэгэн юумэ туйлахые хүсөө һаа, хашалта баалалтын гү, али заналгын гуримаар юушье бүтээжэ шадахагүйнь сохом. Занаха, айлгаха һэдэлгэ гаргалгаар юушье бүтээхэгүй. Яахадааб гэхэдэ, Советскэ Союз заналтаһаа айжа хэзээшье буулта хээгүй, буулта хэхэшьегүй. Хэрбээ американска правительство Советскэ Союзһаа ямар нэгэн юумэ туйлаха гээ һаа һайн харилсаатай байха, нормальна худалдаа наймаа эрхилхэ зэргэтэй.

Манай оронуудай хоорондын харилсаае һайжаруулхын тулада шухала хүсэн олдохо, үнэн зүб бодол илаха гэжэ би, Хрущев, этигэнэб. Минии һанамжа тушаа хэлэбэл, СССР США хоёрой хоорондоо тааруу зохид харилсаатай, тааруу зохидоор худалдаа наймаа хэдэг байхыень, худалдаа наймаагаа хүгжөөхыень хүсэдэгби.

Кингсбери Смит хэлэнэ: һула зөөлэн хараа бодол баримталан Советскэ Союзтай үгээ ойлголсохо һэдэлгэ гаргадаг аад, тиимэ юумэнэй туйлагдахагүйе ойлгообди гэжэ американска хүтэлбэрилэгшэд тоолоно. Советскэ Союзтай харилсаагаа гуримшуулжа болохо ямар нэгэн найдабариин бии байгаашье һаань, Баруун гүрэнүүд тэнсүү гү, али тэнсүүшэг хүсэтэй болоо гэжэ американска хүтэлбэрилэгшэдэй харахаар байдал түрүүшын ээлжээндэ туйлаха ёһотой гэһэн һанал бодолдо тэрэ ойлгомжын хүргэһэниинь магад ха. Дайнай дүүрэһэн дары США зэбсэгээ хуряаһан юм. Гэхэ зуура, американска хүтэлбэрилэгшэдэй мэдэлдэ байһан мэдээнэй ёһоор, Советскэ Союз зэбсэгээ хуряалгын темпые сахяагүй гэжэ хэлэхэ үндэһэ баримта тэдэндэ бии байгаа.

Херст ажаглан хэлэхэдээ: жэшээнь, дайнай үедэ ленд-лиз үгэжэ, мүн Маршаллай түсэбэй ашаг туһа хэрэглэхыень СССР-тэ, арадай демократиин оронуудта дурадхажа, американецууд һайн хүсэл гаргаһан байна гэбэ.

Кингсбери Смит минии һанахада, өөрынгөө дура хүсэлые Советскэ Союзда баадхаха гү, али хашалта баалалтын гуримаар ямар нэгэ юумыень абаха хүсэлэн американска хүтэлбэрилэгшэдтэ байхагүй. Тэдэнэр Советскэ Союзтай эб этэй, хани барисаатай байхые гол болгон хүсэдэг гэбэ.

Херст нэмээн хэлэнэ: хоёр системэ хамта байжа шадахагүй, тэдэнэй нэгэниинь хэзээшье хосорхо юм гэдэг Ленинэй, Марксын һургаалда адли юумэн американска конституци соошье, американска элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэдэй ба оюун бодолтоной зохёолнууд соошье байхагүй. Энэ хадаа американецуудай һанаа сэдьхэлые зобоодог асуудалнуудай нэгэн болоно, яахадааб гэхэдэ: Советскэ Союзай удаан болзорой түсэбүүдынь тэрэ һургаалай тодорхой үзэгдэл мүн гэжэ американецууд тоолодог.

Н. С. Хрущев ажаглалта хэбэ: хүсэ баримталха һанаатай хараа бодол, зөөлэн хараа бодол хоёрой ондо ондоо байһаниинь элитэ. Орон бүхэн өөрынгөө аюулгүй байдал тухайда бодохо, аюулгүй байдал хангажа шадахаар зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха эрхэтэй ба ёһотой гэжэ советскэ хүнүүд мэдэрнэ. Энэ хадаа Кингсбери Смитын хэлээшэ хүсэнэй тэнсүүри болоно. Гэхэ зуура Черчилль, мүн һүүлээрнь Даллес «хүсэ баримталгын» политика бэелүүлхэ лозунг гаргаһан байгаа. Тэрэнь ямар удхатайб гэхэдэ, нэгэ талынхид нүгөөдүүлдээ өөһэдын дура хүсэл баадхахые оролдохо, бусадһаа үлүү хүсэтэй болохые эрмэлзэхэ байна. Тиимэ политика ехэ аюул тохёолдуулна. Хэрбээ нэгэ талын хүсэеэ зэһэн бэлдээ һаа, нүгөөдэ талань мүн тиимэл юумэ хэхэ баатай болохо, тэрээнһээ шалтагаалан оршон байдал улам түгшүүритэй болохо гээшэ. «Хүсэ баримталха» хараа бодол шэнэ дайнай үүдхэгдэхэ аюул тохёолдуулдаг тулада, буруу политика болоно гэжэ би, Хрущев, тоолоноб.

Дайнай һүүлээр США сэрэгүүдээ табиһан юм, харин Советскэ Союз тиигээгүй гэһэн ажаглалта тухайдань хэлэбэл, нэгээр, үнгэрэгшэ дайнай үедэ миил хэдэхэн арбаад мянган хүнөө Америкын алдаһан байхада, харин Советскэ Союзай үзэһэн гээлтэ хоролтонь хэдэн миллион тоотой байгаа юм гэжэ тэмдэглэхые би, Хрущев, хүсэхэ байнаб. Эдэ юу харуулнаб? Дайнай үедэ бүхы Советскэ Союзай, бүхы ороной гулидхагдан жагсаагдаһые гэршэлэн харуулна. Дайнай дүүрэмсээр советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүд амгалан байдалда орожо, оронойнгоо аюулгүй байдал сахихын тула шухала хүсэн лэ үлөөгдэһэн юм.

Советскэ Союз зэбсэгтэ хүсэеэ Баруун оронуудайхиһаа ехээр үлөөгөө, тэрэ хүсэниинь аюул тохёолдуулхаар байна гэжэ Херстын хэлэһэн ба баруун тээхи ондоо ажал-ябуулагшадай хэлэдэг баталамжануудай бодото дээрээ буруу байһаниинь элирнэ.

Гитлеризмтэй тэмсэһэн союзнигуудтаа Советскэ Союз муу юумэ хэхые хүсөөгүй. Америкын Холбоото Штадууд табан жэлэй урда тээ мүнөөнэйхиһөө бага сэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Өөртөө тон таатай зохид үеые оложо добтолхо хэрэгтэй гэжэ багсаадаг хүнүүдэй хараа бодол баримталан, Баруун оронуудта добтолхые хэрбээ хүсөө һаа, Советскэ Союз тэрэ үеэр добтолхол байгаа бшуу. Советскэ Союз тиигээгүй. Юундэб гэхэдэ, Советскэ Союз—ажана амгалан байхые хүсэдэг орон мүн, советскэ хүнүүд дайнда дурагүй юм. Хэрбээ добтологдоод байгаа һаа, советскэ хүнүүд ороноо хамгаалжа шадаха, добтологшодые үйдэлдэхын тулада шухала бүхы юумэ хэхэнь дамжаггүй. Энээниие түүхэ гэршэлэн харуулаа.

Ленд-лиз тухай хэлэбэл, дайнай үедэ ленд-лизын горьтойхон туһа хүргэһые арсажа болохогүй. Тиимэ байһыень арсаа һаа, буруу болохо гээшэ. Гэбэшье, ленд-лизын түлөө Советскэ Союзай шуһаараа түлэһыень хөөрэлдэжэ байгшадтаа һануулхые би, Хрущев, хүсэхэ байнаб. Ниитын хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ советскэ арадай адхаруулһан шуһые ямаршье алтаар, ямаршье товараар харюулхын аргагүй. Ниитын дайсанай урдаһаа шэн зоригтойгоор, үнэн сэхээр тэмсэжэ, илалта туйлаһан тухайдаа советскэ хүнүүд гитлеровскэ Германида эсэргүү хамтын тэмсэл хэһэн урдын американска партнёрнуудтаа хэлэжэ шадаха байна.

«Маршаллай түсэб» тухай оло дахин хэлэгдэһэн байха. «Маршаллай түсэб» политическэ уг зорилготой байгаа, материальна туһаламжа

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Американска журналистнууд В. Р. Херст, Кингсбери Смит, Ф. Конниф гэгшэдтэй 1955 оной февралиин 5-да

Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн хөөрэлдөөн

(Түгэсхэлынь)

үзүүлхэ хэбэртэйгээр ондоо оронуудта хиналтаяа тогтоохо, тэдэниие мэдэлдээ оруулха һэдэлгэ мүн болоно гэжэ советскэ хүнүүд тоолодог байгаа, тоолоношье. Зүгөөр, Грециие гү, али ондоо ямар нэгэ орониие тиигэжэ болохо байгаашье һаань, Советскэ Союз бэеэ даанхай байдалаа колбасагаар гү, али товарнуудаар агсажа үгөөгүй юм, хэзээшье үгэхэгүй.

Капиталистическэ ба социалистическэ системэнүүдэй амгалан ёһоор харилсан ажабайлгын асуудал тухай мүнөө хэлэхэмни. Харилсан ажабайлгын асуудалай тон ехэ асуудал байһаниинь ойлгосотой. Нэгэ талаһаа, капиталистическэ Америка, капиталистическэ Англи болон бусад капиталистическэ оронуудай, тиихэдэ нүгөө талаһаа, арадайнгаа ажахые социалистическэ ёһоор эрхилжэ байдаг Советскэ Союз, Хитадай Арадай Республика болон арадай демократиин бусад оронуудай манай саг үедэ нэгэн доро ажабайһан баримта хадаа өөрөө өөрыгөө тайлбарилна. Бидэнэр бултадаа, гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглэнэ, нэгэл лэ дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ ажабайнабди, тэрээнһээ ондоо тээшээ ошохо аргагүйбди. Таанар коммунизмда ба социализмда дурагүйтэнэт, бидэнэр капитализмда дурагүйтэнэбди. Бидэнэр ажахыгаа социализмын принципүүдэй ёһоор байгуулан хүгжөөнэбди. Таанар ажахы хадаа капиталистическэ принципүүдэй ёһоор байгуулагдаха һэн гэжэ хүсэнэт. Бидэнэр энээн тушаа: дураараал лэ байгуулыт, зүгөөр бидэндэ һаалта бү хэгты гэжэ хэлэдэг байгаабди, хэлэнэбди. Дэлхэй дээрэ хоёр системын нэгэн доро ажабайха ушар тохёолдоод байна. Таанар энээниие бурханай зарлигаар болоһон хэрэг гэжэ тоолоходоо болохо ёһотойт. Бидэнэр хадаа түүхын хүгжэлтын үрэ дүн гээшэ гэжэ энээниие тоолонобди. Капитализм бата бэхи, хожомоо капиталистическэ байгуулалта булиха гэжэ таанар тоолонот, коммунизм илагдашагүй, хожомоо коммунистическэ байгуулалта булиха гэжэ бидэнэр өөһэдыгөө зүгһөө тоолонобди. Энэ хадаа тад ондоо хоёр һанал бодол гээшэ.

Энэ байдалһаа хайшан гэжэ гарахаб? Зарим хиитэй хүнүүд дайн хадаа тиимэ арга гээшэ гэжэ харана. Гэбэшье, энэ тэнэг ябадал мүн. Агуусхэ Ленинэй захяае баримталан, бидэнэр хоёр системэ удаан саг соо, амгалан ёһоор харилсан ажабайха гэжэ тоолонобди, ондоогоор хэлэхэдэ, эдэ хоёр системэ хамта ажабайжа ба дайлалдангүй байжа болохо гэжэ тоолодог байгаабди, тоолонобди.

Хэды шэнээн удаан саг соо иигэжэ харилсан ажабайжа болохо юм гэжэ асуугаа һаа, түүхэтэ эрхэ байдалһаа, түүхын хүгжэлтэһөө энэ дулдыдаха байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Советскэ хүнүүдэй һанамжын ёһоор, нэгэ арад өөрынгөө гүрэнэй байгууламжые нүгөөдэ арадтаа баадхажа шадахагүй. Хэрбээ американска арад капиталистическэ эрхэ байдалда ажабайгаа һаамнай дээрэ гэжэ тоолоо һаа тэрээгээрээ болог лэ, тэрээндэнь хэншье һаалта хэхэгүй. Би коммунист хадаа коммунистнууд тээшэ байнаб, намтай хөөрэлдэжэ байгаашад капиталистнууд тээшэ байна, тиигээдшье өөһэдөө капиталистнууд бшуу. Тиимэ мүртөө бидэнэр булта амгалан ёһоор хөөрэлдэжэ байнабди. Хэрбээ энэ стол тойрожо һуугаад иигэжэ болохо байгаа хадань, минии һанахада, хоёр системын — капиталистическэ ба социалистическэ системэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд тушаашье иигэжэ болохо байна гэжэ Хрущев хэлэнэ.

Херст дипломатическа талаар СССР ба США ООН-до саг үргэлжэ харилсан ажабайна гэжэ тэмдэглэнэ.

Н. С. Хрущев энээниинь зүбшөөнэ, намтай хөөрэлдэжэ байгаашад капитализм илаха гэжэ тоолоно гээд саашань хэлэнэ. Советскэ хүнүүд коммунизм илаха гэжэ тоолоно. Энээнэй хэзээ болохонь мэдэгдэнэгүй. Хэрбээ США-гэй срээдүйн хүгжэлтэ тухай хэлэхэ болоо һаа, энэнь американска арадһаа өөрһөөнь лэ дулдыдаха байна, американска арадай түлөө энэ асуудалые хэншье шиидхэжэ шадахагүй. Хоёрдохи Николай хаан хан шэрээмни бата бэхи, хэтэдээшье унахагүйб гэжэ Октябрьска революциһаа арбан жэл урда тээ тоолодог байжа болоо. Гэбэшье, арбан жэл болоод байхада, тэрээнһээ мүр сараашье үлөөгүй. Тиихэдэ американска бэшэ, харин ородой хүдэлмэришэд ба таряашад ород хааниие унагаагаа. Бусад оронуудта, жэшээлхэдэ, США-да, событинуудай хайшан гэжэ болохыень хэн мэдэхэб. Америкэдэ хүсэ ехэтэй хүдэлмэришэн анги бии, тэрэ хадаа хэзээшье һаань голосоо үргэхэл. Тэд США-да ямар байгуулалтын илаха тухай асуудалые американска арад, имагтал американска арад шиидхэхэ байна.

Американска политическэ ажалябуулагшад эдэ бүгэдые һайса мэдэнэ, тиигэбэшье, американецуудай һанал бодолые СССР-тэ эсэргүү болгохын, Советскэ Союз дайниие хүсэнэ гэжэ тэдээндэ этигүүлхые һэдэхын тулада харилсан ажабайлгын принципые буруугаар тайлбарилна гэжэ һананаб гээд Хрущев хэлэнэ. Энэ хадаа Советскэ Союзые хардалга гээшэ. Советскэ хүнүүд хоёр системэ удаан саг соо харилсан ажабайха гэжэ тоолоно.

Кингсбери Смит американска хүдэлмэришэн анги салин дээшэлүүлхые эрии, ходол голосоо үргэнэ гэжэ американска эзэд баяшуулда һанагдана гээд тэмдэглэнэ.

Херст хүдэлмэришэд забастовко бүхэндөө голоссо үргэнэ гэжэ нэмээнэ.

Н. С. Хрущев энэ хадаа американска арадай дотоодын хэрэг бшуу гэжэ хэлэнэ.

Херст энэ асуудалые американска арад өөрөө шиидхэхэ ёһотой гэжэ Н. С. Хрущевой хэлэһэнтэй дашарамдуулан, энэ асуудал шиидхэхэ арга боломжо имагта американска арадта һунгалта бүхэнэй үедэ үгтэдэг гэжэ тэмдэглэхые хүсэнэб тэнэ. Ород арад тушаа өөрынгөө зүгһөө мүн лэ тиигэжэ хэлэхые хүсэнэб, тусхайлхада, Советскэ Союзай дотоодын байгууламжа тухай асуудалые ород арад өөрөө шиидхэхэ ёһотой. Эсэсэй шиидхэбэриин ямар байха тушаа урид хэлэхые оролдохогүйб гэжэ Херст хэлэнэ.

Конниф Пекин ошоһоноо, Хитадай правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй харилсаһанаа хараадаа абан, Дальна Востогто эб найрамдал сахиха ямар перспективэнүүдэй бии байһан тухай өөрынгөө һанамжые Н. С. Хрущев хэлэхэгүй гээшэ аа гү гэжэ асууна.

Н. С. Хрущев асуудалда харюусаха зуураа, Хитадай правительствын түлөө хэлэхэ баатай болохоор энэ асуудал табигдаһан байна, энэ хадаа арад бүхэн өөрынгөө түлөө өөрөө хэлэхэ ёһотой гэжэ минии ба намтай хөөрэлдэжэ байгшадай хоорондоо туйлаһан хэлсээнтэй зохилдоногүй гэжэ харюусана. Тиимэһээ би хадаа хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй сарюун ухаатайе, ороноо хүтэлбэрилхэ ба зүб шиидхэбэринүүдые гаргаха тэрээнэй шадабариие хараадаа абан, имагта өөрынгөө зүгһөө хэлэжэ болохо байнаб гэнэ. Дотоодын реакциин хүсэнүүдтэ эсэргүү ба японско болон бусад империалистнуудта эсэргүү дайниие арадай хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй 30 жэл соо дабажа үнгэргэһыень һанаха хэрэгтэй. Шэнэ Хитадай коммунистическэ хүтэлбэрилэгшэдые гүйсэд дэмжэжэ байһанаа хитад арад бодотоор харуулаа.

Хэдтэй хөөрэлдэжэ байһанаа мэдэнэб, гэбэшье, США-гэй мүнөөнэй ябуулгые ойлгохо гү, али тэдээниинень зүбтүүлхэ ямар нэгэн юумэ олохогүй байнаб гэжэ хэлэхэ ёһотойб гээд Н. С. Хрущев саашань хэлэнэ. Тайваниие ба Хитадта хабаатай бусад аралнуудые Хитадай территори бэшэ гэжэ соносхолго хадаа уласхоорондын бии байгаа хэлсээнүүдтэй, түүхын баримтануудтай зохилдоногүй. Энээниие харата ябуулга гэхэһээ ондоогоор нэрлэхын аргагүй. Хитад хадаа Тайваньда обтохо эрхэ США-да олгожо гү, али США-гэй өөрыгөө хамгаалхын тулада Тайвань хэрэгтэй гээшые зүбшөөжэ шадаха гээшэ аал? Нэгэ талаһаа, Хитадай ехэ газар ба Тайвань хоёрой хоорондо, нүгөө талаһаа, США ба Тайвань хоёрой хоорондо хэды шэнээн зайтайб гэжэ хэрбээ хараа һаа, зэргэшүүлэшэгүй ехэ тоо элирэн гарахал. Минии һанахада, Тайваниин райондохи США-гэй мүнөөнэй ябуулга хадаа американска арадта гутамшаг муухай юумэ гээшэ гэжэ Хрущев хэлэнэ. Политическэ ямаршье үзэлтэй байгаа һаа, бодол түгэс бухы хүнүүд США-гэй политикын бии болгоһон конфликтые хэзээшье зүбтүүлхэгүй. Энэ райондохи событинуудай саашадаа яажа хүгжэхэ байһан тушаа хэлэхэ болоо һаа, энэнь США-һаа өөрһөөнь дулдыдаха байна. Хитад хадаа Тайваниие эзэмдэхэ эрхые США-да гү, али тэрээнэй табисуурта—шаара шабхаруу Чан Кай-шида олгохо аал? Гэхэтэй хамта, минии һанахада Чан Кай-ши урдань японецуудай Маньчжурида табиһан марионеточнэ император Пу И гэгшэдэл адлирхуу байна гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглэнэ.

Советскэ хүнүүд США-гэй правительствын ябуулгануудые схээр гайхана гэжэ Н. С. Хрущев үргэлжэлүүлнэ. Тэдэнэр хадаа Гитлертэй хэһэн дайнай талаар өөрынгөө партнер байһан Эйзенхауэрые танидаг, хүндэлдэг байгаа. Тайвань тухай асуудалай талаар США-гэй политика тэдэнэртэ ойлгогдоногүй, американска арад өөрөөшье энэ политикые ойлгоно аа гү даа гэжэ тэдэнэр һанана. США эгээ реакционно бүлэгүүдэй нүлөөгөөр урдань үзэгдөөгүй ябуулга Дальна Востогто хэжэ, байдалые зорюута муудхаана гээшэ ха. Энэ асуудалай талаар Хитадай зүб бодолтой байһанда һэжэглэнэгүйб, Америкын зүб бодол хэрбээ баримталаа һаань, эб найрамдал сахиха хүсэлтэй бусад оронуудай хабаадалгатайгаар, Дальна Востогтохи конфликтые зайсуулжа үшөөл болохо һэн.

Кингсбери Смит Н. С. Хрущевой хэлэһэн эдэ оронуудай тоодо Советскэ Союзшье оролсохо гэжэ тоолоно болохо гү гээд асууна.

Н. С. Хрущев тиигэжэшье болохо бээзэ гэжэ харюусана. Советскэ Союз эб найрамдалай сахигдахые хүсэнэ. Тэрэ хадаа асуудалые зүбөөр шиидхэлгэдэ, шэнэ дайниие зайсуулгада туһалхын тулада тэрээнһээ дулдыдаха бүхы юумэ хэхээр бэлэн.

Кингсбери Смит Формозын Хитадай хубинь байһан баримтые американска правительствошье, американска арадшье, минии һанахада, һэжэглэнэгүй гэжэ тэмдэглэнэ. Херстэй ба намтай хөөрэлдэхэ зуураа, В. М. Молотов болбол Формоза Хитадта хабаатай гэжэ США тоолоно гээд США-гэй президентын 1950 ондо дахин мэдүүлһыень һануулһан байна. Гэбэшье, американска хүтэлбэрилэгшэдэй һанахада (тиихэдэ минии, Кингсбери Смитын өөрөө һанахада американска арад эдэ хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолые ойлгоно) бүхы Номгон далайн бассейнэй аюулгүй байдалда ба бүгэдэниитын эб найрамдалай хэрэгтэ сэхэ хабаатай асуудал мүнөө үедэ гараад байна. Энээнтэй дашарамдуулан би, Кингсбери Смит хадаа эб найрамдалай аша туһада Корейһээ өөрынгөө сэрэгүүдые США гаргаа һэн гэжэ һануулхые хүсэнэб. Гэбэшье, тиимэ удаан сагай үнгэрөөгүй байтар тэндэ дайн эхилээд, бүхы дэлхэй дээрэ бэшэшье һаа, бүхы Дальна Востогто эб найрамдалда эсэстээ аюул тохёолдуулһан байна. Тиимэһээ США хадаа эб найрамдал хангагдаа гэжэ тоолоодүй сагтаа Формозые өөрынгөө хамгаалалгаһаа хаһаха дурагүй байха байна, теэд США Тайваньһаа гү, али ямар нэгэн территориһоонь Хитадые хаһаха гэжэ хүсэнэгүй. Мүнөөнэй американска политикын шалтагаанинь энээндэ оршоно.

Кингсбери Смит саашань хэлэхэдээ, бишье, минии ханинаршье Н. С. Хрущевтой һанал бодолоо сэхэ руунь хэлсэһэнэйнгээ түлөө гүнзэгыгөөр ханан баясанабди, һанал бодол тухайгаа иигэжэ хэлсэлгэ хадаа бэе бэеынгээ хараа бодолые элирүүлхэ хэрэгтэ имагтал туһа хүргэхэ байна гэжэ һананабди гэнэ.

Херст һайнаар, сэхэ руунь хөөрэлдэһэнэйнь түлөө мүн баяр хүргэнэ.

Н. С. Хрущев Хитадай Арадай Республика тушаа Америкын Холбоото Штадуудай зонхилхы бүлэгүүдэй ямар политика ябуулжа байһаниинь намда эли байна, гэбэшье, энэ политика дотор сэсэншье юумэ үгы, холо хараһаншье юумэ үгы гэжэ тоолоноб гээд нэмээхэ хүсэлтэйб гэнэ. Энэ политикын авторнууд зүб бодолоор бэшэ, харин хитад арадта дурагүйтэлгөөр хүтэлбэрилэгдэнэ гээшэ ха. Энэ хадаа бусадай гэртэ буутай хүнэй ерээд, тэрээниие хэрбээ намнаха гэжэ эзэдэй һэдээ һаань, бэе бэеэ ойлголсохогүйбди, харин дайнай аюул бии болохо гэжэ ерэгшын соносхоһонтой тон адли болоно. Иимэ занаалтаһаа Хитадай далдирхагүй байһаниинь лаб мэдээжэ. Хитад агуусхэ ба омог дорюун гүрэн мүн, хитад арад хэнэйшье урда һүгэдэхэгүй, хүсөөр баадхалгада орохогүй. Энэ хадаа минии, Хрущевой хэрэг бэшэ, гэбэшье, хэрбээ США иимэ байдалда ороод байгаа һаа, мүнөө Хитадһаа эригдэжэ байһан тиимэ доромжололдо орохоһоо мүн лэ арсаха һэн гэжэ батаар этигэнэб. Тиигэбэл США хадаа хитадуудай мүнөө зүб байгаашадал адли, мүн лэ зүб байха һэн.

Үнгэрһэн саг тушаа хэлэхэ болоо һаа, минии һанахада, Корейдэ гражданска дайнда мүн лэ будүүлигээр оролсоһон, энэнь США-гэй нэрэ хүндын дээшэлэлгэдэ туһалаагүй гэжэ тэмдэглэхэ ёһотойб гээд Хрущев хэлэнэ. Корейдэ дайнай дууһажа, тэндэ түймэрэй унтаргаагдаһаниинь һайн байна. Тиимэ түймэр ямар нэгэн газарта дахяад бү гараһай гэжэ Советскэ Союз хүсэнэ.

Мүн бишье, намтай хөөрэлдэгшэ таанад шэнги, энэ уулзалгаар сэдьхэлээ хананаб, сэхэ хөөрэлдөөнэй түлөө баясхалан хүргэнэб гэжэ Н. С. Хрущев нэмээнэ. Бидэнэр, гэжэ Н. С. Хрущев хэлэнэ, ондо ондоо классуудта хабаатай хүнүүд байнабди, гэбэшье, хүнүүд байһан тулада манай бидэнэртэ нэгэн ниитэ юумэн бии—энэ хадаа эб найрамдалай интересүүд болоно. Хэрбээ бэе бэеэ ойлголсолгодо бидэнэрэй туһалаа һаамнай, уласхоорондын түгшүүрилые зөөлэрүүлхэ, таатай зохидоор харилсан ажабайха эрхэ нүхэсэл байгуулха гэжэ хэрбээ бидэнэрэй оролдоо һаамнай, энэ хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалха байна.

Херст хөөрэлдөөнэй түлөө баяр хүргэхэһөө бэшэ ондоо юумэ хэлэхэгүй байнаб гэнэ, Н. С. Хрущевой ехэ саг бараһандаа хүлисэл гуйна.

Би, Херст хадаа американецууд хитад арадта дурагүйтэнэ ха гэһэн тухайлбариие Н. С. Хрущев бү баримталһай гэжэ хүсэжэ байһанаа пропагандистска үгэ хэлэлгын ёһооршье бэшэ, асуудалай формооршье бэшээр хэлэхые хүсэнэб гэнэ. Энэ хадаа буруугаар эхи табилга болохо байна. Харин тэдэнэр һүүлшын дайнай үедэ хамтадаа дайлалдаһан байна, урданшье США Хитадта нэгэнтэ бэшэ туһалдаг байгаа. Хитад арад тушаа американецуудай һанал бодол тухай хэрбээ хэлэхэ болоо һаа, дурагүйтэдэг бэшэ, харин эгээ һайн һанал бодолтой байдаг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй болоно.

Кингсбери Смит Хитадта түрмэдэ хаагдахаар шиидхэгдэһэн американска лётчигууд тушаа инцидент американска арадай һанаа зобооно гэжэ мэдүүлнэ. Американецууд хадаа энээниие Корейдэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээ эбдэһэн ябадал гээшэ гэжэ харана, энэ инцидент хадаа хитадууд тушаа американска арадай дунда һайн бэшэ һанал бодолой бии бололгодо туһална бшуу.

Конниф Н. С. Хрущевой һанахада американска лётчигууд тухай асуудалые гуримшуулха ямар нэгэн арга боломжо бии гээшэ гү гэжэ асууна, ООН-дохи советскэ түлөөлэгшыншье мэдэрһэнэй ёһоор, тэдэ лётчигууд плендэ абтахадаа сэрэгэй формотой байһан байгаа. Эдэ лётчигуудые сүлөөлгэ хадаа оршон байдалые хубилгахын тулада түрүүшын алхам боложо болохо һэн.

Н. С. Хрущев хитад арад тушаа һайн һанал бодол тухай хэлэгдэһэндэ түбхын түрүүндэ харюусаха хүсэлтэйб гэжэ тэмдэглэнэ. Хитад арад, гэжэ тэрэ хэлэнэ, өөртөө хандалгые үгөөр бэшэ, харин ябуулгаар тодорхойлно, теэд США-гэй ябуулгань ямар бэ гэхэдэ, тэрэ хадаа Хитадта дайгаар заналта хэнэ. Энээниие һайн һанал бодолтой хайшан гээд хамтадхалтайб? Магад ондо ондоо хитад хараада абтажа болоно гү, зарим американецууд хитад тухай хэлэхэдээ, Чан Кай-шиие хараадаа абадаг байна ха. Гэбэшье, Чан Кай-ши хитад бэшэ, харин Хитадай хаядаһан бшуу. Гэхэтэй хамта, американска зонхилхы бүлэгэйхид баримтануудые бодолтойгоор сэхэ хаража, Хитад хадаа Хитадай Арадай Республика, Мао Цзе-дун толгойлогшотой тэрээнэй правительство мүн гээшэ гэжэ эсэсэй эсэстэ обёорон хараха ёһотой. Тэдэнэр өөһэдынгөө сэрэгүүдые Хитадай территориһоо абаашаха зэргэтэй, энэнь Хитад ба США хоёрой хоорондо таатай зохид харилсаа тогтоолгодо туһалха байна.

Лётчигууд тухай асуудал тушаа хэлэхэ болоо һаа, энэ асуудалай талаар ямар нэгэн юумэ минии хэлэхэ бэрхэтэй байна. Энэ асуудалые зүбшэхын тулада Пекин тусхай ниидэжэ ошоһон ООН-эй генеральна секретарь Хаммаршельд хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэй энэ хэрэгые зүбшэн хэлсээгүй намда орходоо КНР-гэй хараа бодолые дээрээр хэлэжэ болохо байгаа ёһотой.

Эдэ лётчигуудай эсэгэ оронойхидой һанал бодолые би ойлгожо болохоб гэжэ Н. С. Хрущев хэлэнэ. Гэбэшье, энэ хэрэг хадаа сүүд тухай, ороной хуулинууд тухай асуудалтай холбоотой байна. Тиимэһээ хэрбээ американецуудай холо бодол ехээр гаргаа һаань, Хитадай гүрэнэй юридическэ эрхэнүүдые американецуудай мэдэрээ һаань, энэ асуудал таатай һайнаар түргэн шиидхэжэ болохо байгаа гэжэ намда һанагдана гээд Хрущев хэлэнэ. Би имагта өөрынгөө хубиин һанамжые хэлэнэб гэжэ үшөө дахин тэмдэглэхые хүсэнэб, гэбэшье, лётчигууд тухай асуудал хадаа шиидхэгдэшэгүй конфликт бэшэ гэжэ намда һанагдана. Эндэ ороной суверенитет тухай хэлэгдэнэ, тиин США-гэй правительство энээниие ойлгохо ёһотой.

Кингсбери Смит официальна бэшэ, даруушье бэшэ гү ажаглалта түгэсхэл дээрээ хэхые хүсэнэб гэжэ хэлэнэ. Н. С. Хрущев ба Г. М. Маленков хоёрой хоорондо арсалдаан гараа гэһэн бага бэшэ ярилдаанууд баруун оронуудай хэблэлдэ, тусхайлбал, лондонско «Таймсда» хэгдэнэ. Гэхэтэй хамта, Верховно Соведэй заседанида би, Кингсбери Смит ба минии ханинар хабаадажа байхадаа Н. С. Хрущев Г. М. Маленков хоёрой зэргэлжэ һуугаад, нүхэрэй ёһоор хөөрэлдэжэ һууһыень харахадаа дээрэ дурсагдаһан бүхы ярилдаанууд үндэһэгүй хаш гэһэн тобшолол хэһэн байнабди.

Н. С. Хрущев эдэ газетэнүүд хүсэжэ байһанаа үнэн юумэ шэнгеэр харуулжа болоо гэжэ харюусана.

Кингсбери Смит Н. С. Хрущевой энэ харюуе баримталха эрхэтэйбди гэжэ өөһэдыгөө тооложо шадаха гүбди гээд асууна.

Н. С. Хрущев энэ өөһэдһөөтнай дулдыдаха гэжэ харюусана.

Америкэдээ бусажа ошоод, хэрбээ Маккартиин комиссида Херстын дуудагдаад байгаа һаань, хөөрэлдэхэдөө Херст өөрынгөө правительствын интересүүдые эдэбхитэйгээр хамгаалаа гэжэ би, Хрущев, гэршэлжэ үгэхэдэмни болохо гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ Н. С. Хрущев шоглон хэлэнэ.

Хөөрэлдөө О. Трояновский бэшэбэ.

СССР-эй Министерствонүүдые байгуулха ба шэнэдхэн байгуулха СССР-эй Конституциин (Үндэһэн Хуулиин) 77, 78 ба 83 статьянуудта хубилалта ба нэмэлтэнүүдые оруулха тушаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай

ХУУЛИ

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй **тогтоохонь:**

Статья 1. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха:

«Нефтяной промышленностиин ниитэсоюзна Министерствые СССР-эй нефтяной промышленностиин союзно-республиканска Министерство болгон шэнэдхэн байгуулха тухай» 1954 оной майн 18-най;

«СССР-эй транспортна барилгын ниитэсоюзна Министерство (Минтрансстрой) байгуулха тухай» 1954 оной августын 4-нэй;

«СССР-эй городской ба хүдөөгэй барилгануудай союзно-республиканска Министерство байгуулха тухай» 1954 оной августын 4-нэй;

«СССР-эй далайн флодой ниитэсоюзна Министерство ба СССР-эй гол мүрэнэй флодой ниитэсоюзна Министерство байгуулха тухай» 1954 оной августын 25-най;

«СССР-эй электростанцинуудые барилгын ниитэсоюзна Министерство байгуулха тухай» 1954 оной ноябриин 22-ой;

«Хэлхеэ холбооной ниитэсоюзна Министерствые СССР-эй хэлхеэ холбооной союзно-республиканска Министерство болгон шэнэдхэн байгуулха тухай» 1954 оной декабриин 28-най;

«Дээдэ һургуулинуудаар ниитэсоюзна Министерствые СССР-эй дээдэ һургуулинуудай союзно-республиканска Министерство болгон шэнэдхэн байгуулха тухай» 1954 оной декабриин 29-нэй;

«СССР-эй нефтяной промышленностиин предприятинуудые барилгын ниитэсоюзна Министерство байгуулха тухай» 1955 оной январиин 29-нэй».

Энээнтэй зохилдуулан СССР-эй Конституциин 77 ба 78 статьянуудта хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдые оруулан, эдэ статьянуудые йимээр найруулан бэшэхэ:

«Статья 77. Ниитэсоюзна Министерствонүүдтэ иимэ Министерствонүүд хамаадана:

Авиационно промышленностиин;
Автомобильна, тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын;
Саарһанай ба модо болбосоруулдаг промышленностиин;
Гадаадын худалдаа наймаанай;
Геологиин ба байгаалиин баялигые хамгаалха;
Бэлэдхэлэй;
Машина бүтээлгын ба прибор бүтээлгын;
Далайн флодой;
Оборонно промышленностиин;
Зам харилсаанай;
Радиотехническэ промышленностиин;
Гол мүрэнэй флодой;
Дундуур машина бүтээлгын;
Станок бүтээлгын ба инструментальна промышленностиин;
Барилгын ба харгын машина бүтээлгын;
Металлургическа ба химическа промышленностиин предприятинуудые барилгын;
Нефтяной промышленностиин предприятинуудые барилгын;
Электростанцинуудые барилгын;
Судна бүтээлгын промышленностиин;
Транспортна машина бүтээлгын;
Транспортна барилгын;
Хүндэ машина бүтээлгын;
Химическэ промышленностиин;
Электростанцинуудай;
Электротехническэ промышленностиин».

«Статья 78. Союзно-республиканска Министерствонүүдтэ иимэ Министерствонүүд хамаадана;

Автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгын;
Дотоодын хэрэгүүдэй;
Дээдэ һургуулинуудай;
Городской ба хүдөөгэй барилгын;
Гүрэнэй хиналтын;
Элүүрые хамгаалгын;
Гадаадын хэрэгүүдэй;
Культурын;
Ой модоной промышленностиин;
Нефтяной промышленностиин;
Обороныи;
Мяханай ба һүнэй продуктнуудай промышленностиин;
Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышленностиин;
Барилгын материалнуудай промышленностиин;
Үргэн хэрэглэлэй промышленностиин эд бараанай:
Загаһанай промышленностиин;
Хэлхеэ холбооной;
Хүдөө ажахын;
Совхозуудай;
Барилгын;
Худалдаа наймаанай;
Нүүрһэнэй промышленностиин;
Финансын;
Үнгэтэ металлургиин;
Хара металлургиин;
Юстициин».

Статья 2. СССР-эй Конституциин 83-дахи статьяда «Гүрэнэй түсэблэхэ комиссиин Түрүүлэгшэ» гэһэн үгэнүүдэй хойно «Союзна республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй аюулгүйе сахиха Комитедэй Түрүүлэгшэ» гэһэн үгэнүүдые нэмэхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной февралиин 7.

СССР-эй Верховно Соведэй Тогтоол

Нүхэр А. И. Микояниие СССР-эй Худалдаа наймаанай министрын уялгануудһаа сүлөөлхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй **тогтоохонь:**

СССР-эй Худалдаа наймаанай министрын уялгануудһаа сүлөөлхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Микоян** Анастас Ивановичын гүйсэдхэлтэ хангаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной февралиин 7.

СССР-эй Верховно Соведэй Тогтоол

СССР-эй Министрнүүдые томилхо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай

Иимэ томилолгонуудые хэхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха гэжэ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет **тогтообо:**

СССР-эй Транспортна барилгын министрээр — **Кожевников** Евгений Федоровичые:

СССР-эй Городской ба хүдөөгэй барилгын министрээр — **Козюля** Иван Корниловичые;

СССР-эй Далайн флодой министрээр — **Бакаев** Виктор Георгиевичые;

СССР-эй Гол мүрэнэй флодой министрээр — **Шашков** Зосима Алексеевичые;

СССР-эй Хара металлургиин министрээр—**Шереметьев** Александр Григорьевичые;

СССР-эй Электростанцинуудые барилгын министрээр — **Логинов** Федор Георгиевичые;

СССР-эй Худалдаа наймаанай министрээр—**Павлов** Дмитрий Васильевичые;

СССР-эй Нефтяной промышленностиин предприятинуудые барилгын министрээр—**Евсеенко** Михаил Андриановичые

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной февралиин 7.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай 1955 оной Гүрэнэй бюджет тухай ХУУЛИ

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй тогтоохонь:

I.

Статья 1. Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй Бюджетнэ комиссинуудай элидхэлнүүдээр абтаһан хубилалтануудтайгаарнь хамта СССР-эй Министрнүүдэй Соведээр табигдаһан ССР Союзай 1955 оной Гүрэнэй бюджедые, тусхайлбал: гаргашануудтаа орходоо доходуудынь 26.710.131 мянган түхэриг ехэ байхаар, хамтадаа доходынь 490.192.622 мянган түхэриг болохоор, гаргашануудынь хамтадаа 463.482.491 мянган түхэриг байхаар баталха.

Статья 2. СССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджедтэ гүрэнэй ба кооперативна предприятинууд болон организацинуудһаа орохо доходые дүн хамтадань 497.320.182 мянган түхэригөөр тогтоохо.

Статья 3. 1955 ондо арадай ажахыда СССР-эй Гүрэнэй бюджедһээ 222.349.364 мянган түхэриг, тэрэнһээ гадна предприятинуудай ба ажахын организацинуудай өөһэдынь зөөриһөө 112.886.280 мянган түхэриг, дүн хамтадаа—335.235.644 мянган түхэриг гаргашалхаар тогтоохо.

Статья 4. Хүндэ промышленностиие — хара ба үнгэтэ металлургиие, электростанцинуудые, нүүрһэнэй, нефтяной, химическэ промышленностиие, машина бүтээлгые, ой модоной ба саарһанай промышленностиие, барилгын материалнуудай промышленностиие ба хүндэ промышленностиин бусад һалбаринуудые, тэрэшэлэн барилгын индустриие саашадань хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудта 1955 ондо бюджетнэ мүнгэн зөөриһөө хамта 101.198.006 мянган түхэриг, тэрээнһээ гадна предприятинуудай болон ажахын организацинуудай өөһэдынь зөөриһөө—62.406.600 мянган түхэриг, дүн хамтадаа — 163.604.606 мянган түхэриг һомолхоор тогтоохо.

Статья 5. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээхэ, шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглаха, машинно-тракторна станцинуудай материально-техническэ базые бэхижүүлхэ, совхозуудые эмхидхэхэ хэмжээ-ябуулгануудта ба хүдөө ажахын талаар бусад хэмжээ-ябуулгануудта 1955 ондо бюджетнэ мүнгэн зөөриһөө бэлэдхэлэй хэрэгые оруулангүй 55.095.865 мянган түхэриг, тэрэнһээ гадна предприятинууд болон ажахын организацинуудай өөһэдынь зөөриһөө 10.095.340 мянган түхэриг, дүн хамтадаа 65.191.205 мянган түхэриг һомолхоор тогтоохо.

Статья 6. Арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые саашадань ехэдхэхэ ба тэдэнэй шанарые һайжаруулха, тэрэшэлэн худалдаа наймаанай организацинуудай сетиие үргэдхэхэ хэмжээ-ябуулгануудта 27.935.287 мянган түхэриг, тэрэ тоодо бюджедһээ — 11.448.447 мянган түхэриг, предприятинууд болон ажахын организацинуудай өөһэдынь зөөриһөө 16.486.840 мянган түхэриг 1955 ондо гаргашалхаар баталха.

Статья 7. Түмэр замда, далайн, гол мүрэнэй, автомобильна, агаарай транспортнуудта ба бүхы түхэл янзын хэлхеэ-холбоондо 1955 ондо бюджетнэ зөөриһөө 22.952.176 мянган түхэриг, тэрэнһээ гадна, предприятинуудай ба ажахын организацинуудай өөһэдынь зөөриһөө — 17.517.260 мянган түхэриг, дүн хамтадаа 40.469.436 мянган түхэриг һомолхоор тогтоохо.

Статья 8. Социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта хамта дээрээ 116.989.721 мянган түхэриг СССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджедһээ һомолхоор тогтоохо. Социально-культурна тус тус хэмжээ-ябуулгануудай гаргашые иимэ хэмжээтэйгээр тогтоохо:

а) гэгээрэл ба культурада — бүгэдэниитын һуралсалай эхин, долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудта, техникумүүд болон бусад тусхай дунда һургуулинуудта; дээдэ һургуулинуудта ба научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта; фабрично-заводской һуралсалай һургуулинуудта, ремесленнэ ба түмэр замай училищинуудта; техническэ училищинуудта ба хүдөө ажахые механизацилгын училищинуудта; курсануудта ба хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ талаар бусад хэмжээ-ябуулгануудта; библиотэкэнүүд, Культурын ордонууд ба байшангуудта, клубуудта, театрнуудта, хэблэлдэ, радиодамжуулгада, гэгээрэлэй болон культурын талаар бусад хэмжээ-ябуулгануудта 68.446.475 мянган түхэриг;

б) элүүрые хамгаалгада ба физкультурада — больницануудта, диспансернүүдтэ, нарайлалгын байшангуудта, хүүгэдэй яслинуудта, санаторинуудта ба хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлдэг бусад эмхи зургаануудта; спортивна ба физкультурна хэмжээ-ябуулгануудта 20.485.116 мянган түхэриг.

Элүүрые хамгаалгын дээрэ дурсагдаһан гаргашануудһаа гадна, хүдэлмэришэд ба албахаагшадта санаторинууд болон амаралтын байшангуудта путёвко абахын тулада, амаралтын байшангууд ба санаторинуудые барилгада, тэдэниие үргэдхэлгэдэ, түхеэрэлгэнүүдые абалгада, тэрэшэлэн зунай үедэ хүүгэдые элүүржүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэлгэдэ гүрэнэй социальна страхованиин бюджедһээ 2.238.774 мянган түхэриг һомолхоор баталха;

в) социальна хангалгада ба социальна страхованида — дайнай инвалидуудта ба тэдэнэй бүлэнэртэ, мүн дайнда наһа барагшадай гэр бүлэнэртэ пенси түлэлгэ болон тэдхэмжэ үзүүлгэдэ; ажалай инвалидууд болон тэдэнэй гэр бүлэнэртэ пенси түлэлгэдэ болон тэдхэмжэ үзүүлгэдэ; инвалидуудай байшангуудай гаргашада; хүдэлмэришэд ба албахаагшадай саг зуура ажал хэжэ шадахаа болиходонь, эхэнэрнүүдтэ нарайлха байхадань, нарайлхадань, мүн үхибүүгээ тэжээхынь тулада туһаламжа үзүүлгэдэ, тэрэшэлэн олон үхибүүдтэй ба эрэ нүхэргүй эхэнүүдтэ туһаламжа үзүүлгэдэ 45.819.356 мянган түхэриг.

Статья 9. Гүрэнэй урьһаламжын облигацинуудаар хүн зондо шүүбэринүүдыень түлэхэ ба үныень түлэхын тулада 12.200.000 мянган түхэриг 1955 ондо Гүрэнэй бюджедһээ гаргашалхаар тогтоохо.

Статья 10. Захиргаанай аппарадай гаргашануудые саашадань бага болголгые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хараалһанай ёһоор баталха, энэнь 1955 ондо 1954 онойхитой сасуулбал гүрэндэ 6.057.900 мянган түхэриг алмалта үгэхэ байна.

Статья. 11. СССР-эй Оборонын министерствын сметэдэ 112.122.710 мянган түхэриг СССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджедһээ һомолхоор тогтоохо.

II.

Статья 12. Гаргашануудтаа орходоо доходуудынь 26.710.131 мянган түхэриг ехэ байхаар, хамтадаа доходынь 462.857.401 мянган түхэриг болохоор, гаргашануудынь 436.147.270 мянган түхэриг байхаар 1955 оной Союзна бюджедые баталха.

Статья 13. Союзна республиканuудай 1955 оной Гүрэнэй бюджедүүдые иимэ хэмжээтэйгээр баталха:

	Доходуудаар (мянган түхэригөөр)	Гаргашануудаар (мянган түхэригөөр)
Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республика	66.577.308	66.577.308
тэрээнһээ: республиканска бюджет	45.417.491	21.015.475
нютагай бюджедүүд	21.159.817	45.561.833
Украинска Советскэ Социалистическэ Республика	26.335.882	26.335.882
тэрээнһээ: республиканска бюджет	21.364.122	13.155.245
нютагай бюджедүүд	4.971.760	13.180.637.
Белорусска Советскэ Социалистическэ Республика	4.135.545	4.135.545
тэрээнһээ: республиканска бюджет	3.443.251	1.398.856
нютагай бюджедүүд	692.294	2.736.689
Узбекскэ Советскэ Социалистическэ Республика	3.751.466	3.751.466
тэрээнһээ: республиканска бюджет	3.196.026	1.372.282
нютагай бюджедүүд	555.440	2.379.184
Казахска Советскэ Социалистическэ Республика	10.122.947	10.122.947
тэрээнһээ: республиканска бюджет	9.291.692	7.370.264
нютагай бюджедүүд	831.255	2.752.683
Грузинска Советскэ Социалистическэ Республика	2.636.753	2.636.753.
тэрээнһээ: республиканска бюджет	2.214.045	1.114.608
нютагай бюджедүүд	422.708	1.522.145
Азербайджанска Советскэ Социалистическэ Республика	2.334.693	2.334.693.
тэрээнһээ: республиканска бюджет	2.012.371	1.136.248
нютагай бюджедүүд	322.322	1.198.445
Литовско Советскэ Социалистическэ Республика	1.644.514	1.644.514
тэрээнһээ: республиканска бюджет	1.444.085	811.235
нютагай бюджедүүд	200.429	833.279
Молдавска Советскэ Социалистическэ Республика	1.315.328	1.315.328
тэрээнһээ: республиканска бюджет	1.095.970	582.069
нютагай бюджедүүд	219.358	733.259
Латвийска Советскэ Социалистическэ Республика	1.656.421	1.656.421
тэрээнһээ: республиканска бюджет	1.273.721	835.875
нютагай бюджедүүд	382.700	820.546
Киргизскэ Советскэ Социалистическэ Республика	1.207.778	1.207.778
тэрээнһээ: республиканска бюджет	1.051.944	560.341
нютагай бюджедүүд	155.834	647.437
Таджикска Советскэ Социалистическэ Республика	1.282 305	1.282.305
тэрээнһээ: республиканска бюджет	1.185.580	633.638
нютагай бюджедүүд	96.725	648.667
Армянска Советскэ Социалистическэ Республика	1.206.364	1.206.364
тэрээнһээ: республиканска бюджет	1.041.623	575.429
нютагай бюджедүүд	164.741	630.935
Туркменскэ Советскэ Социалистическэ Республика	1.112.909	1.112.909
тэрээнһээ: республиканска бюджет	994.667	575.993
нютагай бюджедүүд	118.242	536.916
Эстонско Советскэ Социалистическэ Республика	1.161.446	1.161.446
тэрээнһээ: республиканска бюджет	1.009.786	674.411
нютагай бюджедүүд	151.660	487.035
Карело-Финскэ Советскэ Социалистическэ Республика	853.562	853.562
тэрээнһээ: республиканска бюджет	789.894	581.854
нютагай бюджедүүд	63.668	271.708
Дүн хамтадаа республиканска ба нютагай бюджедүүдээр	127.335.221	127.335.221
тэрээнһээ: республиканска бюджедүүд	96.826.268	52.393.823
нютагай бюджедүүд	30.508.953	74.941.398

Союзна республиканuудай Гүрэнэй бюджедүүдэй гаргашанууд дотор гэгээрэлдэ, культурада, элүүрые хамгаалгада, физическэ культурада ба социальна хангалгада хамта дээрээ 77.042.448 мянган түхэриг һомолхоор тогтоохо.

Статья 14. Республиканска ба нютагай бюджедүүдһээ 1956 оной январиин 1-дэ удаадахи жэлдэ үлэжэ орохо бюджетнэ мүнгые 3.757.937 мянган түхэригөөр, тэрэ тоодо: РСФСР-тэ—1.995.684 мянган түхэриг, Украинска ССР-тэ—743.288 мянган түхэриг, Белорусска ССР-тэ — 123.970 мянган түхэриг, Узбекскэ ССР-тэ — 112.427 мянган түхэриг, Казахска ССР-тэ—303.580 мянган түхэриг, Грузинска ССР-тэ—79.034 мянган түхэриг, Азербайджанска ССР-тэ—69.984 мянган түхэриг, Литовско ССР-тэ—49.272 мянган түхэриг, Молдавска ССР-тэ—39.430 мянган түхэриг, Латвийска ССР-тэ—49.639 мянган түхэриг, Киргизскэ ССР-тэ—36.194 мянган түхэриг, Таджикска ССР-тэ—32.519 мянган түхэриг, Армянска ССР-тэ—36.161 мянган түхэриг, Туркменскэ ССР-тэ—33.360 мянган түхэриг, Эстонско ССР-тэ — 27.800 мянган түхэриг, Карело-Финскэ ССР-тэ — 25.595 мянган түхэриг байхаар тогтоохо.

Статья 15. Республиканска ба нютагай бюджедүүдтэ ниитэсоюзна гүрэнэй налогууд ба доходуудһаа 1955 ондо оруулагдаха мүнгэнэй хэмжээе иимээр баталха:

а) эрьесын налогһоо орохо мүнгэн: РСФСР—6,0 процент, Украинска ССР—19,3 процент, Белорусска ССР—21,3 процент, Узбекскэ ССР—11,3 процент, Казахска ССР—94,0 процент, Грузинска ССР—16,9 процент, Азербайджанска ССР—13,4 процент, Литовско ССР—32,4 процент, Молдавска ССР—21,9 процент, Латвийска ССР—4,7 процент, Киргизскэ ССР—34,7 процент, Таджикска ССР—34,6 процент, Армянска ССР—25,7 процент, Туркменскэ ССР—29,3 процент, Эстонско ССР—19,2 процент, Карело-Финскэ ССР—47,9 процент;

б) колхозуудай олзын налогһоо, хүдөө ажахын налогһоо, СССР-эй гэрлээгүй, ганса бэе ба үсөөн бүлэтэй граждануудһаа абтаха налогһоо, ой модоной доходһоо, арад зоной захиһан гүрэнэй урьһаламжаһаа—40 процент, арад зоной олзын налогһоо — 25 процент;

в) машинно-тракторна станцинуудай ба тусхай станцинуудай доходһоо: РСФСР, Украинска ССР, Белорусска ССР, Казахска ССР, Грузинска ССР, Азербайджанска ССР, Литовско ССР, Молдавска ССР, Латвийска ССР, Киргизскэ ССР, Таджикска ССР, Армянска ССР, Туркменскэ ССР, Эстонско ССР болон Карело-Финскэ ССР-тэ—25 процент, Узбекскэ ССР-тэ — 10 процент.

III.

Статья 16. 1955 оной апрелиин 1-һээ хүндэ промышленностиин продукциин оптово сэнгүүдэй ба ашаа шэрэлгын түлөөһэнэй химдаруулагдаха байһантай дашарамдан СССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджедые дүүргэлгын үедэ бюджедэй доходууд ба гаргашануудта хубилалтануудай болохо байһые тодорхойлхые ба хараадаа абахыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

Статья 17. Доходуудынь 539.810.069 мянган түхэригөөр, гаргашануудынь 514.696.506 мянган түхэригөөр, тиимэ болоходоо гаргашануудһаа доходынь 25.113.563 мянган түхэриг ехээр СССР-эй 1953 оной гүрэнэй бюджедэй дүүргэгдэһэн тухай тоосоое баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль. 1955 оной февралиин 7.

„Нарайлха эхэнэрнүүдэй аборт хэһэнэйнь түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулгые болюулха тухай“ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай ХУУЛИ

Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай Верховно Соведэй тогтоохонь:

«Нарайлха эхэнэрнүүдэй аборт хэһэнэйнь түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулгые болюулха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1954 оной августын 5-най Указые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль. 1955 оной февралиин 7.

„Колхозуудта ба совхозуудта тарилга гэмтээһэнэй түлөө харюусалгатай байха тухай“ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай ХУУЛИ

Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай Верховно Соведэй тогтоохонь:

«Колхозуудта ба совхозуудта тарилга гэмтээһэнэй түлөө харюусалгатай байха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1955 оной январиин 11-нэй Указые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной февралиин 7.

СССР-эй Верховно Соведэй Тогтоол
СССР-эй Верховно Сүүдэй гэшүүдэй уялгануудһаа сүлөөлхэ тухай

СССР-эй Верховно Сүүдэй гэшүүдэй уялгануудһаа иимэ хүнүүдые сүлөөлхэ гэжэ Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай Верховно Совет тогтообо:

Детистов Иван Васильевичые;
Дмитрьев Леонид Дмитриевичые;
Зарянов Иван Михеевичые;
Клопов Павел Тихоновичые;
Матулевич Иван Осиповичые;
Павленко Пантелей Петровичые.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной февралиин 7.

СССР-эй Верховно Соведэй Тогтоол
СССР-эй Верховно Сүүдэй гэшүүдые һунгаха тухай

СССР-эй Верховно Сүүдэй гэшүүдээр иимэ хүнүүдые һунгаха гэжэ Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай Верховно Совет тогтообо:

Борисоглебский Виктор Валерьяновичые;
Воробьев Иван Глебовичые;
Дашин Иван Алексеевичые;
Долотцев Александр Александровичые;
Лихачев Петр Алексеевичые;
Степанов Борис Степановичые;
Цырлинский Борис Степановичые.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной февралиин 7.

„Хүниие зорюута алаһанай түлөө хуулиин харюусалгые шангадхаха тухай“ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай ХУУЛИ

Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай Верховно Соведэй тогтоохонь:

«Хүниие зорюута алаһанай түлөө хуулиин харюусалгые шангадхаха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1954 оной апрелиин 30-най Указые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной февралиин 7.

„Гүрэнэй гэр байрын фонддо хабаатай барилгануудые, тэдэ барилгануудай эзэлдэг газарай участогуудые барилгануудай болон газарай рентын налогһоо сүлөөлхэ тухай“ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай ХУУЛИ

«Гүрэнэй гэр байрын фонддо хабаатай барилгануудые, тэдэ барилгануудай эзэлдэг газарай участогуудые барилгануудай болон газарай рентын налогһоо сүлөөлхэ тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1954 оной августын 5-най Указые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной февралиин 7.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолые советскэ арад һайшаан дэмжэнэ

Түүхэтэ тогтоолой харюуда

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ тухай партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолые Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд тон ехэ баяр баясхалантайгаар угтаа. Мүнөө энэ тогтоолтой танилсалга таряанажалай болон барилгын бригаданuудта, малажалай гүүртэ, отара бүхэндэ, хаа хаанагүй үргэнөөр боложо байна. Агитаторнууд колхознигуудай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Һаяхан колхозой партийна организациин агитатор, Боянска долоон жэлэй һургуулиин багша Анна Ивановна Елисеева һү ехэтэй үнеэдэй гүүртэдэ ошожо, Пленумэй тогтоолтой малшадые танилсуулба.

—Партиин Центральна Комитедэй Пленум халаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын тулада саашадаа кукуруза ехээр таридаг болохые онсолон тэмдэглэһэн байна, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.—Юуб гэхэдэ, кукурузаар орооһо таряанайнгаа ресурсые нэмээхэһээ гадна, мүн энэ намаануудаарнь шэмэ ехэтэй силос даража болохо байна. Энэ шиидхэбэриин тон зүб байһые бидэнэр өөһэдынгөө дүй дүршэл дээрэһээ мэдэнэбди. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоз арбаад гектарта кукуруза таряад, га бүриин 250—260 центнер силосэй ногоо хуряаһан байна. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, манай Бурят-Монголдо кукуруза яһала һайнаар ургаха байна.

Удаань тэрэ кукурузын ногоонoй һайн ургаса яажа ургуулха тухай, шэмэтэ бусад культуранuудта орходоо кукуруза тарихада юугээрээ һайн байһан тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

—Саашадаа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тулада кукуруза тарилгые улам үргэдхэхэ ёһотойбди,—гэжэ энэ гүүртын һаалишан, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадта кандидат Анна Андреевна Югова хөөрэнэ. — Юуб гэхэдэ, бидэнэр һаалишад кукурузаар дараһан силосээ нээжэ, мүнөө үнеэдтээ үгэжэ байхадаа, энээниие һайса ойлгообди. Хожоржо, сүүдхэдээ литрһээ саана һү гарахаяа болиһон үнеэднай силос эдимсээрээ 6—7 литр һү үгэдэг болоо. Кукурузаар дараһан силосые малай дуратайгаар, хомхойгоор эдихэ гээшэнь гайхалтай. Ингээд колхозоймнай тоосоото-һунгуулиин суглаан болохонь. Тэрэ суглаан дээрэ саашадаа кукурузые арбаад гектар дээрэ бэшэ, харин 40 — 50 гектар дээрэ таридаг болохо хэрэгтэй гэжэ бидэнэр, һаалишад, мэдүүлхэ байнабди.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой хүндэлэлдэ тэрэ энэ жэлдэ лаажа байһан 13 үнеэдэйнгээ тус бүриһөө дунда зэргээр 1700 литр һү һааха уялга абаа. Мүн һаалишад Антонида Гонтова, Надежда Югова, Александра Шурыгина гэгшэд үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха уялга абаһан байна. **Д. Цыренжапов.**

Дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаба

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба). «Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолые аймагай ажалшад халуунаар дэмжээд, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд, илангаяа малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэд Пленумэй тогтоолтой танилсаха зуураа, 1955 ондо эбэртэ бодо малай тоо толгойе олошоруулха, үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һааха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые баталан абаба. Зарим һаалишад, жэшээлхэдэ Татьяна Смолина үнеэн бүриһөө — 1400. Надежда Кобычева, Матрена Смолина гэгшэд тус тустаа 1200 литр һү һааха гэһэн уялгануудые абаа. Тиихэдэ нүхэр Разницынай лаажа байһан хонинoй-товарна фермынхид нарибтар нооһотой хонин бүриһөө 4-өөд, мүн нарин нооһотой хонинһоо 5-аад килограмм нооһо хайшалха гэһэн уялгануудые абаһан байна.

Ниитынгээ малые шэмэтэ тэжээлээр хүсэд хангахын тула энэ жэлдэ 75 гектарта турнепс, силосэ культуранuудые тарихаар хараалба.

1955 оной февралиин 27-до РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Советүүдтэ болон нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэр

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө голосуудаа үгэе!

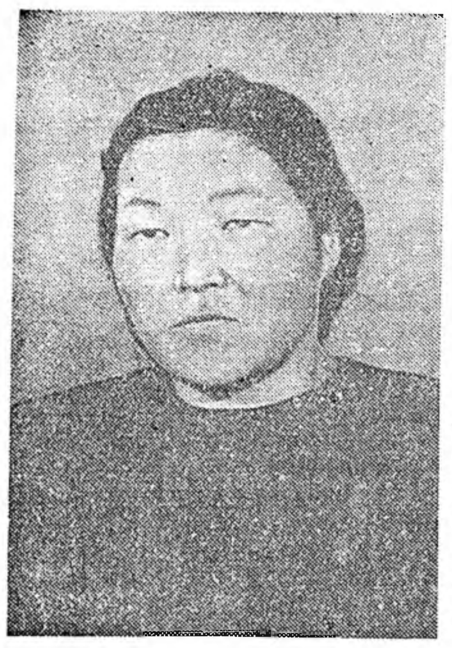

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) БМАССР-эй Верховно Советэй депутадуудта кандидадууд Надежда Иннокентьевна **КОСТЕЕВА**, Петр Абрамович **АФАНАСЕНКО**, Ганжур Тыкишкиева **БУДАЕВА**, Александр Баданович **КУЗЬМИН**.

Һунгагшадтаяа уулзаба

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай уужам һаруул клуб соо хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшад олоороо сугларжа, РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Советүүдэй депутадуудта кандидадууд Доржи Цыремпилович Цыремпилон, Надежда Иннокентьевна Костеева гэгшэдтэй уулзаба.

Трибунада этигэмжэтэ нюур, комбинадай колбасна заводой хүдэлмэришэн нүхэр Сокина гаража, Доржи Цыремпилович Цыремпилоной ажал-ябуулгатай ба автобиографитай сугларагшадые танилсуулха зуураа, февралиин 27-ной үдэр нэгэн хүн шэнгеэр голосуудаа үгэхыень һунгагшадые уряалба.

Удаалан нүхэр Д. Ц. Цыремпилон үгэ хэлэхэдээ, РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэнэйнь түлөө бүхы һунгагшадтаа ехэ баясхалан хүргөөд, тэдэнэй этигэл найдабариие харюулха байһанаа мэдүүлбэ. Мүн комбинадай хүдэлмэришэдэй ажалдаа шэнэ амжалтануудые туйлахыень уряалба.

— Һунгуулиин 29-дэхи округой һунгагшад мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн нүхэр Костеевае БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн юм, — гэжэ нүхэр Турашева хэлэбэ. Нүхэр Костеева манай комбинадта ажаллажа эхилһээр үнинэй ба эрхим солото хүдэлмэришэдэй нэгэниинь гэээшэ. Тиимын тула нүхэр Костеева бидэнэй этигэл найдабариие харюулжа шадахань лабтай. Һунгалтын үдэр Надежда Иннокентьевна Костеевагай түлөө бултадаа голосуудаа үгэхыетнай уряалнаб,—гээд нүхэр Турашева үгэеэ дүүргэбэ.

Һүүлээрнь нүхэр Костеева харюугай үгэ хэлэхэдээ, һунгагшадай үзүүлһэн иимэ ехэ хүндэтэй ба харюусалгатай найдабариинь бэелүүлхын түлөө хамаг хүсэ шадалаа гаргаха байһан аа найдуулба.

Н. Святогор.

Баярай оршон байдалда

Хүдөө ажахын механизаторнуудай Илькинскэ училищиин клуб соо БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидат Петр Абрамович Афанасенко гэгшэтэй уулзахаяа тус училищиин багшанар, албахаагшад болон һурагшад олоороо сугларба.

Уулзалгын суглаае училищиин директорые культурно-хүмүүжүүлгын талаар орлогшо нүхэр Аченов нээгээд, эгээн түрүүлэн этигэмжэтэ нюур нүхэр Хлебодаровто үгэ үгэбэ.

Республикын дээдэ органой депутадта кандидат Петр Абрамович Афанасенко хэдэн жэлэй туршада Бурят-Монголой ой модоной промышленностиин хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ябажа байхадаа ажал хэрэгээ һайса мэдэхэ, шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулһан, мүн арад зоной али бүхы эрилтэдэ анхаралтайгаар хандадаг нүхэр гэжэ мэдэхэ болонхойбди,—гээд тэрэ хэлэнэ. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй арадай блогой кандидат, арадай үнэн сэхэ хүбүүн П. А. Афанасенкын түлөө голосуудаа бултадаа үгэхыень һунгуулиин Усть-Эрийскэ участогай һунгагшадые уряалба.

Һүүлээрнь БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидат нүхэр Петр Абрамович Афанасенко харюугай үгэ дэлгэрэнгыгээр хэлээд, һунгагшадай үзүүлһэн энэ ехэ этигэл найдабариин түлөө гүнзэгы баясхалан хүргэбэ.

М. Матхеев.

Кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн тугалшан

Баргажан голой урда бэеэр үргэлжэдөө нэмжыһэн үргэн талын дундуур томодхогдоһон колхозуудай адуу малай гүүртэнүүд олон газарта оршодог...

Дүдхитэ. Үбһэ ногоогоор элбэг, бэлшээри ехэтэй, үхэр мал үсхэбэрилхэдэ таатай зохид нютаг юм. Эндэ Уланай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой № 2 МТФ-эйн залуу малай гүүртэ байрланхай. Тэндэ гэр байрануудшье тиимэ олон бэшэ, харин зүүлжээ хараһан малай байрын хажууда хоёрхон гэрэй тобойлдожо байхань холоһоо харагдана.

Наран гараха үдыхэн хэбэртэй. Үглөөнэй хайрама хүйтэн жабарта 3—4 хүн буруу тугалнуудай эдеэлдэг хашаа соогуур үбһэ солоомо зөөнэ. Иигэжэ тус гүүртынхидэй хүдэлмэри үдэр бүхэндэ эхилдэг байна.

...Үдэрэй уһалууриһаа ороһон бурууд үрьдэлдэжэ байжа хомхойгоор эдеэлнэ. Тугалшад өөһэд өөһэдынгөө даажа байһан буруунуудта үбһыень хубаарилан үгэнэ. Үглөөнһөө амарха сүлөөгүй хүдэлмэрилһэн Намжил Дармаева буруунуудаа уһалжа, эдеэлүүлжэ дүүргэөд, байрыень сэбэрлэһэнэйнгээ һүүлээр амархаяа гэр тээшээ ошоно. Залуухан тугалшан Дарису Будаева баһал хүдэлмэреэ үни дүүргэнхэй, эдеэ хоол бэлдэнэ хэбэртэй, сүлөөгүй хүдэлнэ. Тэдэнэр хүйтэнһөө хүри улаан шарайтайнууд болонхой, колхозойнгоо малай үбэлжэлгын энэ жэлдэ муу бэшээр үнгэржэ, һунгалтада бэлэдхэлэй һайнаар ябуулагдажа байһан тухай хөөрэлдэнэд.

Эгээл энэ үедэ үүдэн нээгдэжэ газааһаа Ганжур Тыкишкиевна Будаевагай орожо ерэхэтэй сасуу «шиниингээ БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта мүнөөдэр кандидадаар дэбжүүлэгдэһэнние тугаархан лэ дуулабабди» гэлдэн, тэндэ байгшад гүйлдэжэ бодоод, тэрэнэй гарыень шангаар адхан амаршална...

Ниитынгээ малай ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха хэрэгтэ энэ гүүртэ дээрэ ажаллажа байгшадай үнэн сэхээр хандадаг дээрэһээ үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо нэгэншье тугал гарзалаагүй. Нёдонло жэлдэ тугалнуудые түлигдэдэггүй байра соо түлжүүлхэ шэнэ арга колхоздонь түрүүшынхеэ хэрэглэгдэһэн байгаа. Ганжур Будаева шэнэ аргые һайшаан, түрүүшын 38 тугал тэрэ аргаар түлжүүлхэеэ абаа һэн. Мүнөө тэдэ тугалнуудынь барандаа тобир тарганаар түлжүүлэглэжэ байна.

Малажал дээрэ [illegible]охон жэлдэ хүдэлмэрилһэн, мүнөө тус гүүртэдэ ажаллажа байһан Санжима Будаева иигэжэ хөөрэнэ:

—Тугал харууһалха гээшэ ехэ мал харууһалхаһаа тусгаар ондоотой юм. Юуб гэхэдэ, тугалнуудые үбэлэй үедэ түлигдөөгүй байра соо түлжүүлхэдээ тэдэнние зоотехническэ заабариин ёһоор саг соонь эдеэлүүлхэ, хуурайлха, тиихэдэ томо болоһон тугалнуудые бүри ондоогоор харууһалха хэрэгтэй. Энэ талаар манай гүүртые даагша Ганжур Тыкишкиевна ехэхэн дүй дүршэлтэй гээшэ. Бидэнэр мүнөө тэрэнэй хүтэлбэри доро хоёр зуу шахуу тугал буруу түлжүүлжэ байнабди. Тугалнуудnай тэжээлээр хангагданхай. Үшөө намар байхада өөһэдынгөө хүсөөр үбэлдөө хүрэхэ үбһэ, зелёнко болон бусад тэжээл шэрэжэ абаа һэмди. Нүхэр Будаева малажал дээрэ олон жэлдэ удаагуур хүдэлмэрилжэ, дүй дүршэл ехэтэй болоо. Тиигээшье һаа, туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй зантай. Зоотехническэ һуралсалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ойлгоһон, мэдэһэн юумэеэ мандаа хөөрэжэ үгэдэг.

—Бидэнэр 193 толгой нёдондоной тугалнуудые харууһалнабди. Тэдэнэй 76-сень өөрөө даажа абанхайб. Тугалнуудаа тобир тарганаар ондо оруулхын, тэжээлээ зүбөөр, гамтайгаар гаргашалхын тулада шадалаараа оролдодогби. Тугалнуудnай үдэр соо хоёр дахин уһалдаг, сэбэр агаарта гаража ябадаг юм,—гэжэ гүүртые даагша Ганжур Будаева хөөрэнэ.

* * *

Ганжур Тыкишкиевна Будаева 1948 онһоо хойшо тус колхозой малажал дээрэ таһалгаряагүй хүдэлмэрилнэ. Үнгэрһэн энэ үе соо 6 жэлдэ һаалишаар, нёдондоной июнь һараһаа хойшо тугалшанаар ажаллана. Ганжур Тыкишкиевна «1941—1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ хэһэн шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар шагнагданхай, үнэн сэхэ ажалаараа аймаг доторос мэдээжэ болонхой. Һунгуулиин Баргажанай № 37 округһоо БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар энэ эрхим малшан дэбжүүлэгдээ. Һунгагшадайнгаа этигэл найдабариие энэ патриоткын һайнаар дүүргэхэнь лабтай.

О. Раднаев.

Шадабаритай хүтэлбэрилэгшэ

Александр Баданович Кузьмин Иркутска областиин Качугска районой Кузнецовско сельсоведэй Загулан гэжэ нютагта 1910 ондо, таряаша бурядай бүлэдэ түрэһэн юм.

Нүхэр Кузьмин хори наһатайһаа эхилэн олониитын хэрэгтэ хабаадалсажа захалаад, эгээн түрүүн Загуланска хүдөөгэй кресткомой түрүүлэгшээр хүдэлмэрилөө һэн. 1931 ондо түрэлхидтэйгөө хамта Качугска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ороод, артелиингээ ниитын ажахые хүгжөөлсэхын түлөө эршэтэй шангаар, эдэбхи хэшээлтэйгээр хүдэлмэрилөө. Үнэн сэхэ ажалаараа шалгарһан залуу колхозник Александр Баданович ажахын харюусалгатай һалбари болохо тарянажалай бригадые дааба. Тэндэшье ажаллахадаа шадабаритай эмхидхэгшэ байһанаа харуулаа. Удаань Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд нүхэр Кузьминие артелиингээ хүтэлбэридэ дэбжүүлһэн байна. Колхозой түрүүлэгшээршье хүдэлмэрилхэдөө колхознигуудайнгаа ажал зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнэй дунда хүндэтэй болоо.

Нүхэр Кузьмин 1937 ондо һургуулида эльгээгдээ һэн. Гурбан жэл соо Улан-Удын хүдөө ажахын техникумдэ һуража агрономой мэргэжэлтэй боложо гараа һэн. Залуу мэргэжэлтэ 1940 ондо Зэдын аймагай Цагаан Усанай МТС-тэ директорээр эльгээгдэбэ. Тэндэ табанжэлэй туршада хүдэлмэрилһэнэй һүүлээр республикын хуушанай МТС-үүдэй нэгэн болохо Сэлэнгын машинно-тракторна станциин директорээр томилогдобо.

Арбан табан жэлэй туршада машинно-тракторна станциие хүтэлбэрилхэ зуураа, хүдөө ажахые механизацилха талаар ехэхэн харюусалгатай уялга дүүргэһэн байна.

Олон жэлэй дүй дүршэлтэй болоһон мэргэжэлтэ, бодото ажалаа шадамар бэрхээр ябуулдаг нүхэр Кузьминай хүтэлбэри доро Сэлэнгын МТС хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые саг болзор соонь дүүргэдэг. Тракторна хүдэлмэринүүдэй сезоной түсэб хододоо амжалтатайгаар дүүргэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, 1954 оной тракторна хүдэлмэриин түсэб 102,3 процент дүүргэгдээ. Тус МТС-эй условно трактор бүхэн зөөлэн хахалалгаар 547 га элдүүрилһэн байна. Трактор болон хүдөө ажахын машина заһабарилха үнгэрэгшэ оной 4-дэхи кварталай түсэб 1955 оной январиин 1-нэй байдалаар 100 процент дүүргэгдээ.

Александр Баданович колхозно ажахыда ехэхэн анхарал хандуулна. Илангаяа колхозно-ниитын малажалые хүгжөөхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хээ. Мүнөө МТС-эй харьяата колхозуудта малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэржэ байна.

Советскэ правительство хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар нүхэр Кузьминай габьяата ажалые үндэрөөр сэгнэжэ Ажалай Улаан Тугай орденоор, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө», «1941—1945 онуудта болоһон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ хэһэн шэн габьяата ажалай түлөө» медальнуудаар шагнаһан байна. Мүн БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй хүндэлэлэй, СССР-эй болон БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствонүүдэй грамотануудаар шагнагданхай.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ нүхэр Кузьмин эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Коммунист нүхэр Кузьмин 1951 ондо БМАССР-эй Верховно Советэй депутадаар һунгагдаһан байгаа. Тэрэ хадаа КПСС-эй Сэлэнгын айкомой гэшүүн юм.

Арадай этигэл найдабариие харюулжа шадаһан, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэрэлээ зорюулдаг, Коммунистическэ партиин үнэн сэхэ хүбүүн Александр Баданович Кузьминие Сэлэнгын МТС-эй механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон албахаагшад һунгуулиин 86-дахи Ново-Селенгинскэ округһоо БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй арадай блогой кандидат Александр Баданович Кузьминай түлөө тус округой һунгагшад нэгэн хүн шэнгеэр голосоо үгэхөөр бэлэн.

Х. Ванчикова.

Советско-хитадай худалдаа наймаанай харилсаанууд тушаа

Москвада хэлсээнүүд хэгдэжэ, 1955 ондо СССР-эй ба Хитадай Арадай Республикын хоорондо эд бараа андалдан абалсаха тухай Протокол энэ оной февралиин 11-дэ баталагдаа.

Эдэ хэлсээнүүд хани ёһоной ба үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

1955 ондо советско-хитадай эд бараанай эрьесэ улам ургахаар хараалагдана.

Советскэ Союз хадаа КНР-тэ баригдажа ба шэнэдхэн байгуулагдажа байһан предприятинуудта, тэрэ тоодо промышленностиин хара металлургиин, машинна бүтээлгын, химическэ ба бусад һалбаринуудай предприятинуудта хэрэгтэй болохо түхеэрэлгэнүүдые Хитадта бүри олоор худалдаха байна. Тиихэтэй хамта орёо нарин байгуулгатай станогууд, нефть, үрэмдэлгын шухаг түхеэрэлгэнүүд, т[...] торнууд ба нефтепродуктнууд, т[...] шэлэн промышленностьда ба т[...] спортда хэрэгтэй материалнууд, [...] тадай Арадай Республикын ар[...] ажахыда шухала хэрэгтэй бусад [...] варнууд бүри ехээр худалдаг[...] байна.

Советскэ Союзай арадай ажах[...] шухала хэрэгтэй зүйлнүүдые, [...] тоодо вольфрам, сагаан туулга, [...] либден, джут, нооһо, торго, а[...] соево бобы, рис, ургамалай т[...] сай, цитрус, таглаадаһа хэдэгу[...] хан модо Хитадай Арадай Респуб[...] ка өөрынгөө зүгһөө үгэхэ байна.

Советскэ Талаһаа Гадаадын [...] далдаа наймаанай министр И. Кабанов, Хитадай Талаһаа—Ху[...] даа наймаанай Делегациие Тол[...] логшо Гадаадын худалдаа най[...] най министрын Нэгэдэхи Орло[...] Ли Чжэ-жень Протоколдо гар таб[...]

СССР-эй ба Хитадай хоорондохи агууехэ союзай табан жэлэй ойдо бэлэдхэл

ПЕКИН, февралиин 11. (ТАСС). СССР-эй ба Хитадай Арадай Республикын хоорондо хани барисаан, союз ба харилсан туһалалсалга тухай түүхэтэ договорой баталагдаһан үдэрһөө хойшо февралиин 14-дэ табан жэл гүйсэхэнь. Договорой баталагдаһаар табан жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэл Хитадай городууд ба тосхонуудта мүнөө үедэ хэгдэжэ байна. Энэ гайхамшагта үдэртэ зорюулагдаһан олон тоото статьянуудые Хитадай Арадай Республикын газетэнүүд болон журналнууд толилно.

«СССР-эй ба Хитадай хоорондохи агууехэ союзай табан жэлэй ой» гэһэн түрүү бэшэг соогоо «Шицзэчжиши» гэжэ ниитэ-политическэ журнал иигэжэ бэшэнэ. Советскэ Союзтай баталһан договорой ойе Хитад арад угаа ехэ баяртайгаар угтахань. Советскэ Союзай ба Хитадай хоорондохи харилсаанууд үнэн сэдьхэлэй хани барисаанда ба харилсан ажаллалгада, тэгшэ эрхэдэ ба харилсан туһалалсалгада үндэһэлнэ.

Табан жэлэй турша соо хитад-советскэ экономическа харилсан ажаллалгын таһалгаряагүйгөөр хүгжэн бэхижэлгэ хоёр агууехэ арадуудай хоорондохи ахадүүгэй хани барисаае эли тодоор харуулна [...] «Шицзэчжиши» журнал ондоо [...] тья соогоо бэшэнэ. Хитадай гүр[...] экономическа байгуулалтада таб[...] жэлэй турша соо Советскэ Союз[...] ехэ научно-техническэ, финанс[...] болон бодото туһаламжа таһал[...] ряагүй үзүүлдэг байгаа.

Советскэ Союз хадаа заводууд[...] лон фабрикануудые барилгадань [...] тадта туһална. Советскэ мэргэж[...] тэд түрүүшын самолёт бүтээлгэд[...] хитадай конструкторнууд ба ин[...] нернүүдтэ туһаламжа үзүүлһэн [...] на.

Ядерна физикын ба атомна э[...] гиие амгалан ажалда хэрэглэхэ[...] лаар шэнжэлэлгэнүүдые хүгжөө[...] талада научно-туршалгын база[...] дые байгуулгадань бусад оронуу[...] тэрэ тоодо Хитадта научно-техн[...] скэ ба үйлэдбэриин туһала[...] үзүүлхэ тухай Советскэ Сою[...] шиидхэбэри Хитадта амгалан [...] гуулалтые саашадань хүгжөөхэ [...] гэн зам нээжэ үгэнэ.

Хитад-советскэ экономическа [...] рилсан ажаллалгые бэхижүүлгэ [...] хүгжөөлгэ Хитадта социализм [...] жалтатайгаар байгуулха найдаб[...] боложо үгэнэ гэжэ журнал түгэс[...] дөө бэшэнэ.

Будапештын ажалшад хүүгэд тухай оролдолго гаргана

БУДАПЕШТ, февралиин 11. (ТАСС). Будапештын сүлөөлэгдэхын урда тээ эндэ хүүгэдэй оройдоол найман ясли байһан юм. Мүнөө тэдэнэй тоо 260 болоо. Тэрэшэлэн, хүүгэдэй 402 сад, эхэнэрнүүдэй 71 консультаци байгуулагдаа, больницануудай дэргэдэ нарайлалгын шэнэ отделенинүүд, хүүгэдэй отделенинүүд, мүн һургуулиин медицинскэ пунктнууд нээгдээ. 1954 оной имагтал гурбан кварталай турша соо столицада хүүгэдэй 28 сад нээгдэһэн байна. Хэрбээ, 1940 ондо Будапештын заха булангуудта байдаг эхэнүүдэй 30 процентнь медицинскэ туһаламжагүйгөөр нарайлдаг байгаа һаа, мүнөө эхэ бүхэн медицинскэ туһаламжа абадаг болоо.

Урдань ажалшадай хүүгэдэй һ[...] гуулида орохонь бэрхэтэй бай[...] юм. Орожо шадагшадынь һургу[...] яа дүүргэнгүйгөөр орхихо ба[...] болодог байгаа. Мүнөө Будапешт[...] дунда ба хүсэд бэшэ дунда һур[...] линуудта 1939—40 онуудай һура[...] лай жэлэйхидэ орходоо 25 про[...] тээр олон үхибүүд һурана. Ара[...] засагай тогтоһонһоо хойшо 12 һ[...] гуули шэнээр баригдаһан, 60 һур[...] лиин хуушан байшангууд үргэд[...] дэһэн ба шэнэдхэн байгуулагда[...] байна. Тэрэнһээ гадна ниитэ эрд[...] дэ һураха үдэшын һургуулин[...] олоор байгуулагдаа. Үдэрэй ду[...] һургуулинуудай һурагшадай ха[...] шахуунь хүдэлмэришэдэй хү[...] юм.

Франциdахи правительственна кризис

ПАРИЖ, февралиин 11. (ТАСС). «Арадай-революционно хүдэлөөн» гэжэ партиин (МРП) гэшүүн Пьер Пфлимлендэ шэнэ правительство байгуулхые президент даалгаһан байгаа. Пьер Пфлимлен хадаа буруу һүрэһэн «Европейскэ хамгаалалгын нэгэдэл» байгуулха түсэбые тэрэ үедэнь нэтэрүүгээр хамгаалдаг байгаа. Мүн парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталхын түлөө декабриин эсэстэ Национальна суглаан дээрэ тэрэ голосовалһан байна.

Политическэ шэнжэлэгшэдэй һанамжын ёһоор Пфлимлендэ ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдохо байна. Парламентска хэдэ хэдэн группанууд тэрэнэй кандидатурада нилээд маргангяар хандадаг байһаниинь мүнөө элиржэ байна.

Правительственна кризисһээ уламжалан, Франциин национальна интересүүдые хараха правительствые байгуулхын түлөө ажалшадай тэмсэл орон дотор улам шангада[...] байна. Хэдэ хэдэн промышле[...] предприятинуудай хүдэлмэри[...] ойр зуура забастовкануудые х[...] тэдэнэй хуулита хүсэл эрмэлзэ[...] хангахаһаа арсадаг иимэ правит[...] ствын түлөө бү голосовалагты г[...] эрилтэнүүдые депутадуудта эль[...] нэ.

Французска коммунистическэ п[...] тиин секретарь Жак Дюклогой [...] тьяе «Юманите» газетэ мүнөө [...] тунхаглаа. «Парижска хэлсээнүү[...] арадай улам ехээр эсэргүүсэн бү[...] шаажа, дайнай политикаһаа ул[...] жалан гарадаг экономическа хой[...] лонгуудые тэсэхэһээ француз[...] арадай арсалга кризисэй гүнз[...] шалтагаануудай нэгэн болоно[...] гэжэ Дюкло бэшэнэ.

Редакторай орло[...]
О. Г. ГОМБОЕ[...]

Мүнөөдэр кино театрнуудта

Оперо ба баледэй театрта—балет **«Доктор Айболит»** (12.), оперо **«Иван Сусанин»** (20 ч.).

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта—**«Герои Шипки»** (10 ч. 30 м., 13 ч., 15 ч. 30 м., 18 ч., 20 ч. 20 м. ба 22 ч. 30 м.).

«ХРОНИКА» кинотеатрта—**«Царевна-Лягушка»** (10, 11 ба 12 ч.), **«По щучьему велению»** (13 ба 14 ч. 30 м.), «Зе[...] (16, 17 ч. 30 м., 19 ч. 20 ч. 30 [...] 22 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта—**«Детский [...] сборник»** (10 ч. 30 м., 11 ч. 30 м., 1[...] 40 м. 13 ч. 50 м.), **«Ганга»** (16 ч. 3[...] 18 ч. 30 м. ба 20 ч. 30 м.), **«Прикл[...]ние Робин-Гуда»** (10 ч. 10 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Уда, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 35-11, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00378. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 73[...]